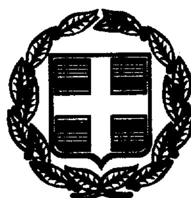

02019840811990016

25329

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ — Αρ. Φύλλου 1984

8 Νοεμβρίου 1999

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Κανονισμός σπουδών ΤΕΙ Λάρισας.............................. 1
Κανονισμός σπουδών ΤΕΙ Μεσολογγίου. 2

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. Ε5/403, 1741, 1755 (1)

Κανονισμός σπουδών ΤΕΙ Λάρισας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις της παραγρ. 19 του άρθρου 1 του Ν. 2621/98 "Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 136 τ.Α')

2. Την αριθμ.34/8-12-98 απόφαση της συνέλευσης του ΤΕΙ Λάρισας η οποία μας διαβιβάστηκε με το αριθμ. 956/9-2-99 έγγραφο του ΤΕΙ Λάρισας

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε ως προς τη νομιμότητά της και την πληρότητά της την αριθμ.34/8-12-98 απόφαση της συνέλευσης του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Λάρισας με την οποία καταρτίστηκε ο κανονισμός σπουδών του παραπάνω ιδρύματος, και η οποία έχει ως ακολούθως:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Σπουδαστές Τ.Ε.Ι., Εγγραφές, Κύκλοι Σπουδών, Μαθήματα

Άρθρο 1

Σπουδαστές Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων - Εγγραφές

1. Σπουδαστές Τ.Ε.Ι. καθίστανται όσοι εγγράφονται σ' αυτά μετά από εισαγωγή, μετεγγραφή ή κατάταξη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Οι εγγραφές των νεοεισαγομένων σπουδαστών γίνονται στο οικείο τμήμα της σχολής μέσα στα χρονικά όρια που ορίζονται εκάστοτε με τις υπουργικές αποφάσεις, για την εισαγωγή νέων σπουδαστών και με βάση τα δικαιολογητικά που ορίζονται στις ίδιες αποφάσεις. Για όσους προέρχονται από μετεγγραφή ή κατάταξη, για την εγγραφή τους απαιτείται η έκδοση σχετικής απόφασης του Τμήματος, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3. Για λόγους εξαιρετικής ανάγκης, όπως παρατεταμένη θεομηνία, σοβαρή ασθένεια, στράτευση ή απουσία στο εξωτερικό, είναι δυνατή η εγγραφή σπουδαστή που καθυστέρησε να εγγραφεί μέσα στις προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου του άρθρου αυτού, με αιτιολογημένη απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος. Σε περίπτωση απόρριψης η αίτηση είναι δυνατό να επανεξεταστεί από το Συμβούλιο της Σχολής, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου σπουδαστή, η οποία υποβάλλεται σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας εγγραφής και στην οποία εκτίθενται και οι λόγοι της καθυστέρησης. Σπουδαστής που δε γράφτηκε ούτε με τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου αυτής της παραγράφου, χάνει το δικαίωμα εγγραφής του στα Τ.Ε.Ι.

4. Σπουδαστής που έχει εγγραφεί και παρακολουθεί μαθήματα σ' ορισμένο Τ.Ε.Ι. δεν μπορεί να είναι συγχρόνως σπουδαστής και σε άλλο τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Άρθρο 2

Ανανέωση εγγραφής

1. Με την επιφύλαξη της παρ. 6 του άρθρου 27 Ν. 1404/1983, ο σπουδαστής υποχρεούται ανά εξάμηνο σε ανανέωση εγγραφής. Η ανανέωση γίνεται πριν από την έναρξη των μαθημάτων του εξαμήνου με ειδική έντυπη δήλωση που διατίθεται από το Τμήμα.

2. Σπουδαστής που δεν ανανέωσε την εγγραφή του για δύο (2) συνεχόμενα ή για τρία (3) μη συνεχόμενα εξάμηνα σπουδών χάνει τη δυνατότητα να συνεχίσει τις σπουδές του στα Τ.Ε.Ι. και διαγράφεται από τα μητρώα του Τμήματος αυτοδίκαια. Αιτήσεις επανεγγραφής διαγραφέντων εξετάζονται κατά σειρά από το Συμβούλιο Τμήματος και της Σχολής μόνο για σοβαρούς λόγους.

Άρθρο 3

Κύκλοι σπουδών, έναρξη, διακοπή και λήξη μαθημάτων.

1. Τη βασική εκπαιδευτική μονάδα στα Τ.Ε.Ι. αποτελεί το διδακτικό εξάμηνο. Κάθε διδακτικό έτος που αρχίζει την

1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 5η Ιουλίου, περιλαμβάνει δύο αυτοτελή διδακτικά εξάμηνα: το χειμερινό το οποίο αρχίζει την πρώτη Δευτέρα μετά τις 19 Σεπτεμβρίου και το Εαρινό, το οποίο αρχίζει μετά τη λήξη των εξετάσεων β' περιόδου του χειμερινού εξαμήνου. Μεταξύ των δύο εξεταστικών περιόδων του χειμερινού εξαμήνου ή μετά τη λήξη της δεύτερης εξεταστικής περιόδου και μέχρι την έναρξη του εαρινού εξαμήνου μπορούν να παρεμβάλλονται τρεις (3) ημέρες ελεύθερες μαθημάτων και τα μαθήματα αρχίζουν την πρώτη Δευτέρα.

2. Κατά τη διάρκεια των εξαμήνων μαθήματα και εξετάσεις δε διεξάγονται τις επίσημες εορτές και διακοπές που ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό των Τ.Ε.Ι.

3. Οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης των μαθημάτων, των εξετάσεων και των διακοπών του επόμενου διδακτικού έτους, καθορίζονται, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου σε συνδυασμό μ' εκείνες του άρθρου 27 του Ν. 1404/83, από το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι. και ανακοινώνονται με ευθύνη του Αντιπροέδρου κάθε Τ.Ε.Ι., ενιαία για όλες τις σχολές του Τ.Ε.Ι. το αργότερο μέχρι τέλος Ιουνίου κάθε έτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Οργάνωση Σπουδών, Μορφές Διδασκαλίας, Εκπ/κές Επισκέψεις

Άρθρο 4

Οργάνωση μαθημάτων-Προγράμματα σπουδών

1. Οι σπουδές στα Τ.Ε.Ι. οργανώνονται με βάση το εξαμηνιαίο μάθημα. Τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών κάθε Τμήματος διακρίνονται σε γενικά υποχρεωτικά, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά και προαιρετικά, ως εξής :

α) γενικά υποχρεωτικά μαθήματα είναι τα μαθήματα υποδομής και τα βασικά μαθήματα της ειδικότητας, τα οποία είναι υποχρεωτικά για όλους τους σπουδαστές του Τμήματος.

β) κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα είναι μαθήματα ειδικότητας που επιλέγονται από τους σπουδαστές από πίνακα περισσοτέρων μαθημάτων. Τα μαθήματα αυτά μπορεί να είναι ομαδοποιημένα, οπότε ο σπουδαστής επιλέγει υποχρεωτικά όλα τα μαθήματα μιας ομάδας, εκτός εάν είναι αδύνατη η διδασκαλία όλων των μαθημάτων μιας ομάδας. Στην περίπτωση αυτή γίνεται ελεύθερη επιλογή για τη συμπλήρωση των μαθημάτων της ομάδας. Εάν έχουν οριστεί κατευθύνσεις, τα μαθήματα που τις χαρακτηρίζουν είναι ομαδοποιημένα.

γ) προαιρετικά μαθήματα είναι μαθήματα γενικής μόρφωσης ή μαθήματα εμβάθυνσης, υποδομής ή διεπιστημονικά.

2. Το αργότερο μία (1) εβδομάδα πριν από την έναρξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου συντάσσεται με τη φροντίδα του Συμβουλίου του Τμήματος και ανακοινώνεται με ευθύνη του Προϊσταμένου του Τμήματος, το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων του Τμήματος, το οποίο περιέχει :

α) τα τυπικά προγράμματα σπουδών κάθε εξαμήνου,

β) τα μέλη του Ε.Π. που θα διδάξουν κάθε μάθημα των τυπικών προγραμμάτων και

γ) την ημέρα, την ώρα και την αίθουσα ή τον χώρο που θα πραγματοποιηθεί κάθε μάθημα.

Κατά την κατάρτιση του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος κάθε Τμήματος λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να συμπίπτει ελεύθερος χρόνος 3-4 ωρών σε συγκεκριμένη ημέρα της εβδομάδας που θα χρησιμοποιείται για τη σύγκληση των οργάνων του Τμήματος ή συνελεύσεων των μελών του Τ.Ε.Ι.

3. Η γενική συνέλευση του Τμήματος αποφασίζει με βάση το περίγραμμα του προγράμματος σπουδών για :

α) τον κατ' αρχήν διαχωρισμό των μαθημάτων σε θεωρητική, φροντιστηριακή και εργαστηριακή μορφή διδασκαλίας, β) την ειδικότερη ανάλυση του περιγράμματος και των εβδομαδιαίων ωρών κάθε μαθήματος και γ) τα προαπαιτούμενα και εξαρτώμενα από αυτά μαθήματα κατά τις διακρίσεις της παραγρ. 2 του άρθρου αυτού.

Τέλος, η γενική συνέλευση του Τμήματος κατά την κατανομή των μαθημάτων του Τμήματος ανά εξάμηνο σπουδών, σύμφωνα με την παράγρ. 1/β του άρθρου 26 του Ν. 1404/83, μεριμνά ώστε :

α) τα τυπικά προγράμματα των τριών πρώτων εξαμήνων σπουδών να μην περιλαμβάνουν κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα.

β) να διασφαλίζεται η ορθή αλληλουχία μεταξύ των προαπαιτουμένων και των εξαρτημένων από αυτά μαθημάτων, και

γ) το τυπικό πρόγραμμα κάθε εξαμήνου σπουδών να περιέχει μαθήματα με συνολικό αριθμό εβδομαδιαίων διδακτικών ωρών 25 έως 34.

4. Εάν στο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος περιλαμβάνονται και μαθήματα που ανήκουν στο γνωστικό πεδίο Γενικού Τμήματος ή ομάδας μαθημάτων άλλου Τμήματος, για την κατάρτιση του προγράμματος σπουδών του Τμήματος, αναφορικά με τα μαθήματα αυτά, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου, του άρθρου αυτού, και κατ' ανάλογη εφαρμογή της παραγρ. 4 του άρθρου 26 Ν. 1404/83, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της γενικής συνέλευσης του οικείου γενικού Τμήματος ή της οικείας ομάδας μαθημάτων. Εάν δεν γίνει δυνατή η επίτευξη συμφωνίας, η οριστική απόφαση λαμβάνεται από το Συμβούλιο της σχολής, προκειμένου για τμήματα και ομάδες μαθημάτων της ίδιας σχολής ή από το Συμβούλιο του ΤΕΙ σε διαφορετική περίπτωση.

5. Το αργότερο πριν από την έναρξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου, συντάσσεται με τη φροντίδα του συμβουλίου του Τμήματος και ανακοινώνεται με ευθύνη του προϊσταμένου του Τμήματος, το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων του Τμήματος το οποίο περιέχει :

α) τα τυπικά προγράμματα σπουδών κάθε εξαμήνου

β) τα μέλη του Ε.Π. και Ε.Ε.Π. που θα διδάξουν κάθε μάθημα των τυπικών προγραμμάτων και

γ) την ημέρα, την ώρα και την αίθουσα ή το χώρο που θα πραγματοποιηθεί κάθε μάθημα. Κατά την κατάρτιση του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος κάθε Τμήματος λαμβάνεται πρόνοια, σε συγκεκριμένη ημέρα της εβδομάδας που θα χρησιμοποιείται για τη σύγκλιση των οργάνων του Τμήματος ή συνελεύσεων των μελών του ΤΕΙ.

6.α) Τα τυπικά προγράμματα των εξαμήνων σπουδών του Τμήματος είναι ενδεικτικά και όχι υποχρεωτικά για τους σπουδαστές του Τμήματος με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 περίπτωση α του άρθρου αυτού. Ο σπουδαστής μπορεί για κάθε διδακτικό εξάμηνο να καταρτίζει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει τα μαθήματα που επιθυμεί και πρόκειται να παρακολουθήσει κατά το εξάμηνο αυτό. Σχετική δήλωση υποβάλλουν στο τμήμα όλοι οι σπουδαστές ταυτόχρονα με την εγγραφή ή ανανέωση της εγγραφής τους. Μέσα σε

μία βδομάδα από την έναρξη του εξαμήνου, ο σπουδαστής έχει τη δυνατότητα τροποποίησης της αρχικής δήλωσής του.

β) Κατά την κατάρτιση του ατομικού προγράμματος σπουδών του εξαμήνου ο σπουδαστής λαμβάνει υποχρεωτικά πρόνοια ώστε :

ι) το σύνολο των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας για τα μαθήματα που δηλώνει να κυμαίνεται μέχρι 45 ώρες και για τους σπουδαστές επί πτυχίω οι ώρες διδασκαλίας να ισχύουν μέχρι 55 ώρες χωρίς να ισχύουν οι περιορισμοί προαπαιτουμένων-εξαρτουμένων μαθημάτων, συν ένα μάθημα επί πλέον.

ιι) να μην δηλώνονται μαθήματα, τα προαπαιτούμενα των οποίων δεν έχει παρακολουθήσει με επιτυχία ο σπουδαστής.

γ) Εάν στη δήλωση των μαθημάτων που θα παρακολουθήσει ο σπουδαστής σ' ένα εξάμηνο δεν τηρούνται οι όροι του προηγούμενου εδαφίου, θεωρείται αυτοδίκαια ότι η δήλωση περιλαμβάνει τα μαθήματα του εξαμήνου εισαγωγής, προκειμένου για πρωτοεισαγόμενους σπουδαστές και για παλιότερους σπουδαστές τροποποιείται η δήλωση μαθημάτων με απόφαση του συμβουλίου ύστερα από συνεννόηση με το σπουδαστή.

δ) Σε περίπτωση μεικτού μαθήματος δηλώνονται απαραίτητα και τα δύο μέρη (θεωρία, εργαστήριο) εκτός εάν το ένα μέρος έχει εξετασθεί επιτυχώς.

7. Σε καμιά περίπτωση ο σπουδαστής κατ' εφαρμογήν του εδαφίου (β) της προηγούμενης παραγράφου, δεν μπορεί να καταστεί πτυχιούχος νωρίτερα από την προβλεπόμενη χρονικά διάρκεια σπουδών του Τμήματος. Για τη διευκόλυνση της κινητικότητας σπουδαστών και Ε.Π. μεταξύ του Τ.Ε.Ι. Λάρισας και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του εξωτερικού, είναι δυνατή, με απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι., η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών κάθε Τμήματος και σε μία άλλη γλώσσα κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία διδάσκεται στο Τμήμα.

Άρθρο 5

Διδασκαλία ξένων γλωσσών

1. Σε κάθε τμήμα των Τ.Ε.Ι. διδάσκονται μία ή περισσότερες από τις γλώσσες : αγγλική, γαλλική, γερμανική, ιταλική ή ρωσική. Ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο ή την επαγγελματική κατεύθυνση αποφοίτων του Τμήματος, η διδασκαλία της ξένης γλώσσας έχει ως σκοπό να μάθουν οι σπουδαστές τη γλώσσα πολύ καλά ή σε βαθμό που να μπορούν να κατανοούν κείμενα της ειδικότητάς τους.

2. Ο σπουδαστής που κατέχει την ξένη γλώσσα, μπορεί να ζητήσει την απαλλαγή του από την υποχρέωση παρακολούθησης της γλώσσας αυτής. Για το σκοπό αυτό με εισήγηση του οικείου Τμήματος και απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι. συγκροτείται επιτροπή αποτελούμενη από τρία (3) μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού της αντίστοιχης γλώσσας, η οποία εξετάζει και εισηγείται στο Συμβούλιο του Τμήματος για την απαλλαγή του ή μη από την παρακολούθηση των μαθημάτων της ξένης γλώσσας, για ένα ή περισσότερα εξάμηνα σπουδών. Σε περίπτωση που ο αριθμός των σπουδαστών, που δηλώνουν ή λαμβάνουν μέρος στις εξετάσεις είναι μικρός, τότε με απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι. είναι δυνατή η διδασκαλία μαθημάτων συναφούς ειδικότητας σε επίπεδο σχολής ή Τ.Ε.Ι.

Άρθρο 6

Μορφές διδασκαλίας, συνδιδασκαλία

1. Η εκπαιδευτική διαδικασία κάθε μαθήματος περιλαμβάνει μία ή περισσότερες από τις παρακάτω μορφές : θεωρητική ή από έδρας διδασκαλία, σεμινάρια, φροντιστηριακές, πρακτικές και εργαστηριακές ασκήσεις, ανάθεση εκπόνησης εργασιών ατομικών ή ομαδικά και εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές.

α) Η θεωρητική ή από έδρας διδασκαλία μαθήματος, παρουσιάζει εποπτικά μια ευρεία περιοχή ενός γνωστικού αντικειμένου και τον σχετικό μ' αυτή επιστημονικό προβληματισμό. Τμήμα της διδασκαλίας αυτής μπορεί να περιλαμβάνει και ειδικές ασκήσεις για την εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων με τη μορφή φροντιστηριακών ασκήσεων ύστερα από απόφαση της ομάδας μαθημάτων. Επίσης μέρος της ύλης μπορεί ν' ανατίθεται για παρουσίαση σε σπουδαστές ατομικά ή ομαδικά. Η συνθετική εφαρμογή γνώσεων, μεθόδων και διαδικασιών γίνεται σε ειδικά επιλεγμένα θέματα που αναθέτει ο καθηγητής στους σπουδαστές, κατά ομάδες ή ατομικά.

β) Τα σεμινάρια στοχεύουν στην επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων σε μεγαλύτερο βάθος και έκταση με τη συνεργασία και καθοδήγηση του διδάσκοντα και τη βοήθεια σχετικής βιβλιογραφίας.

γ) Οι εργαστηριακές και πρακτικές ασκήσεις πραγματοποιούνται περιοδικά σε κατάλληλους χώρους του Τ.Ε.Ι. ή χώρους εργασίας στους οποίους οι σπουδαστές κάτω από την επίβλεψη και με τη καθοδήγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού εκπαιδεύονται κατά μικρές ομάδες στην εφαρμογή θεωρητικών, επαγγελματικών ή τεχνολογικών μεθόδων, το χειρισμό τεχνικών συστημάτων, τον εθισμό στην ομαδική εργασία, τη σύνταξη περιγραφικών εκθέσεων κ.λ.π., ώστε ν' αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες.

3.α) Δεν επιτρέπεται κατάτμηση θεωρητικού μαθήματος σε περισσότερα τμήματα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις όταν αποδεδειγμένα ο αριθμός των παρακολουθούντων σπουδαστών είναι πολύ μεγάλος και δεν επαρκεί η πληρότητα των αιθουσών, μπορεί να γίνει κατάτμηση.

β) Για τη διεξαγωγή των εργαστηριακών ασκήσεων ο αριθμός των παρακολουθούντων σπουδαστών ανά τμήμα θα έχει ελάχιστο όριο δέκα πέντε (15) και μέγιστο είκοσι (20) ατόμων, εκτός ειδικών περιπτώσεων για τις οποίες απαιτείται η έγκριση από το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι. μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Συμβουλίου του Τμήματος. Ο αριθμός των μελών Ε.Π. ανά τμήμα εργαστηριακών ασκήσεων δεν μπορεί να είναι ανώτερος των δύο (2). Στα φροντιστηριακά μαθήματα θα είναι ελάχιστο όριο τριάντα (30) και μέγιστο όριο σαράντα (40) σπουδαστές και ο αριθμός εκπ/κών ένας.

γ) Σε περίπτωση κατάτμησης Τμήματος λόγω μεγάλου αριθμού σπουδαστών, οι διδάσκοντες συντονίζουν μεταξύ τους τη διδακτέα ύλη και την ύλη των τελικών εξετάσεων.

δ) Παρέχεται δυνατότητα κοινής διδασκαλίας ιδίων μαθημάτων κοινού περιεχομένου σπουδών με σύμφωνη γνώμη των Γενικών Συνελεύσεων των τμημάτων.

Άρθρο 7

Διάρκεια διδασκαλίας και ασκήσεων

1. Η διάρκεια της ωριαίας διδασκαλίας των θεωρητικών μαθημάτων και φροντιστηριακών ασκήσεων ορίζεται σε σαράντα πέντε (45) λεπτά της ώρας, μετά τη λήξη της

οποίας ακολουθεί διάλειμμα δέκα πέντε (15) λεπτών. Το ανώτατο όριο διδασκαλίας θεωρητικού μαθήματος ορίζεται σε τρεις (3) ώρες.

2. Η διάρκεια των ωριαίων πρακτικών και εργαστηριακών-φροντιστηριακών ασκήσεων είναι πενήντα πέντε (55) λεπτά. Οι φροντιστηριακές, εργαστηριακές και πρακτικές ασκήσεις γίνονται χωρίς διάλειμμα μετά από απόφαση της ομάδας μαθημάτων.

3. Η διάρκεια διεξαγωγής των σεμιναρίων ρυθμίζεται από το διδάσκοντα σε συνεννόηση με τους διδασκόμενους.

Άρθρο 8

Εκπαιδευτικές επισκέψεις

1. α) Για την αποτελεσματικότερη εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων των σπουδαστών, οργανώνονται με πρωτοβουλία και ευθύνη του Τμήματος, εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές μικρής χρονικής διάρκειας, όχι περισσότερες από τρεις (3) συνεχόμενες, εργάσιμες ημέρες το εξάμηνο, σε χώρους εργασίας και βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Η έγκριση παρέχεται σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του Τ.Ε.Ι.

β) Πολυήμερες, άνω των τριών (3) ημερών, εκπαιδευτικές επισκέψεις, στο εσωτερικό ή εξωτερικό, πραγματοποιούνται μόνο κατά τις διακοπές των Χριστουγέννων, του Πάσχα και του καλοκαιριού. Η έγκριση παρέχεται από το Συμβούλιο του Τ.Ε.Ι. ύστερα από εισήγηση του οικείου Τμήματος στην οποία περιλαμβάνεται το πρόγραμμα επισκέψεων και εκτίμηση της απαιτούμενης δαπάνης μεταφοράς των σπουδαστών.

Άρθρο 9

Προπαρασκευαστικά φροντιστήρια

1. Με εισήγηση της γενικής συνέλευσης του Τμήματος και απόφαση του συμβουλίου της σχολής είναι δυνατή η διοργάνωση προπαρασκευαστικών φροντιστηρίων για σπουδαστές που δεν μπορούν ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των μαθημάτων του α΄ και β΄ εξαμήνου σπουδών του Τμήματος ή της ξένης γλώσσας. Η διοργάνωση των προπαρασκευαστικών φροντιστηρίων μπορεί να γίνει ή σε επίπεδο σχολής ή και σε επίπεδο Τ.Ε.Ι. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται απόφαση του Συμβουλίου του Τ.Ε.Ι. μετά από εισηγήσεις των ενδιαφερομένων σχολών.

2. Τα προαπαρασκευαστικά φροντιστήρια διαρκούν ένα διδακτικό εξάμηνο με τρεις (3) το πολύ εβδομαδιαίες διδακτικές ώρες ανά μάθημα. Είναι όμως δυνατή η συμπτυξή τους σε μικρότερο χρονικό διάστημα με ανάλογη αύξηση των εβδομαδιαίων διδακτικών ωρών. Τα προαπαρασκευαστικά φροντιστήρια γίνονται κατά κανόνα πέρα από το κανονικό ωράριο σπουδών και δεν καταλήγουν σε τελική αξιολόγηση της επίδοσης των σπουδών.

3. Η διδασκαλία στα προαπαρασκευαστικά φροντιστήρια ανατίθεται σε μέλη του Ε.Π. σύμφωνα με τις διατάξεις που αναφέρονται στη διδασκαλία των κανονικών μαθημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Φοίτηση, Έλεγχος Επίδοσης, Επιτυχής Παρακολούθηση

Άρθρο 10

Φοίτηση

1. Οι σπουδαστές υποχρεούνται να παρακολουθούν όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών τους, σύμφωνα με τη δήλωσή τους και τις ρυθμίσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του διατάγματος αυτού.

2. Οι προβλεπόμενες ώρες διδασκαλίας κατά εξάμηνο για κάθε μάθημα καθορίζονται από την ομάδα μαθημάτων και ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα στην αρχή κάθε εξαμήνου, με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα του Τμήματος, αφού ληφθούν υπόψη οι ημέρες που επίσημα δε θα πραγματοποιηθούν μαθήματα κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγρ. 2 και 3 του παρόντος διατάγματος.

3. Σε κάθε περίπτωση, εάν ο αριθμός των ωρών διδασκαλίας που πραγματοποιήθηκαν σε ένα μάθημα είναι για οποιονδήποτε λόγο μικρότερος από τα δύο τρία (2/3) του προβλεπόμενου στο πρόγραμμα σπουδών για όλο το διδακτικό εξάμηνο, το μάθημα αυτό θεωρείται ότι δε διδάχτηκε. Η διαπίστωση γίνεται κατά τη λήξη του εξαμήνου με πράξη της ομάδας μαθημάτων και ευθύνη του υπεύθυνου αυτής.

Άρθρο 11

Βαθμολογική κλίμακα

1. Η βαθμολογία σε όλα τα μαθήματα εκφράζεται με την αριθμητική κλίμακα : μηδέν έως δέκα (0-10), με βάση επιτυχίας το βαθμό πέντε (5).

2. Ο χαρακτηρισμός της επίδοσης των σπουδαστών κατά μάθημα, καθορίζεται ως εξής :
- από 0-3,9 : "κακώς"
- από 4-4,0 : "ανεπαρκώς"
- από 5-6,9 : "καλώς"
- από 7-8,4 : "λίαν καλώς"
- από 8,5-10 : "άριστα"

3. Όλοι οι βαθμοί υπολογίζονται και καταχωρούνται με προσέγγιση ενός δεκάτου (1/10) της ακέραιας μονάδας.

Άρθρο 12

Βαθμοί εργαστηρίου, προόδου και εξετάσεων

1. α) Για την επιτυχή παρακολούθηση εργαστηριακού-φροντιστηριακού μαθήματος ή του εργαστηριακού μέρους μεικτού μαθήματος, απαιτείται ο σπουδαστής να έχει διεξαγάγει με επιτυχία τα 80% των ασκήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Την τελευταία εβδομάδα του εξαμήνου διεξάγονται συμπληρωματικές εργαστηριακές ή πρακτικές ασκήσεις για όσους σπουδαστές έχουν αποτύχει ή απουσιάσει σε ποσοστό μέχρι 15% των πραγματοποιηθεισών ασκήσεων και μέχρι τη συμπλήρωση του 80%. Τη σχετική απόφαση παίρνει η ομάδα μαθημάτων.

β) Ο βαθμός, του εργαστηρίου ή του εργαστηριακού ή πρακτικού μέρους μεικτού μαθήματος είναι ανάλογα με τη φύση του εργαστηρίου και μετά από απόφαση της ομάδας μαθημάτων, 1) ο μέσος όρος όλων των επιμέρους βαθμών των ασκήσεων που ο σπουδαστής έχει διεξαγάγει με επιτυχία στα ποσοστά του προηγούμενου εδαφίου, ή 2) οι βαθμοί σε εξετάσεις που διεξάγονται τμηματικά ή τελικά σε όλη την ύλη του εργαστηρίου.

γ) Στο τέλος του εξαμήνου ο διδάσκων καταθέτει στο τμήμα τη βαθμολογία του εργαστηρίου ή των πρακτικών ασκήσεων που καταχωρείται στο πρωτόκολλο και αρχειοθετείται.

2. Η διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων προόδου ανακοινώνεται με ευθύνη του διδάσκοντος τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ημέρες πριν από την ημέρα διεξαγωγής αφού ενημερωθεί και εγκρίνει η Γεν. Συνέλευση του Τμήματος. Στην τελική εξέταση του μαθήματος ο σπουδαστής μπορεί να συμμετέχει ανεξάρτητα από τη συμμετοχή του στην ενδιάμεση αξιολόγηση. Ο τρόπος βαθμολόγησης της προόδου του σπουδαστή ανακοινώνεται από τον διδάσκοντα στην αρχή κάθε διδακτικού εξαμήνου.

Ο τελικός βαθμός θεωρητικού μαθήματος ή θεωρητικού μέρους μεικτού μαθήματος είναι ο μέγιστος μεταξύ του αθροίσματος των πιστωτικών μονάδων που συγκέντρωσε ο σπουδαστής από την επίδοση στην πρόοδο και την τελική εξέταση και του βαθμού με άριστα το δέκα (10) της τελικής εξέτασης.

Για τον υπολογισμό των πιστωτικών μονάδων, ο βαθμός προόδου και ο βαθμός της τελικής εξέτασης πολλαπλασιάζεται με τους αντίστοιχους συντελεστές 0,4 και 0,6.

Ο σπουδαστής θεωρείται επιτυχών στα μαθήματα εκείνα που συγκέντρωσε πέντε τουλάχιστον πιστωτικές μονάδες με οποιονδήποτε τρόπο ή που βαθμολογήθηκε με πέντε (5) τουλάχιστον στην τελική εξέταση. Σε αντίθετη περίπτωση ο σπουδαστής επαναλαμβάνει το μάθημα κατά το επόμενο εξάμηνο.

3. Ο βαθμός του πτυχίου εξάγεται γι' αυτούς που προέρχονται από κατάταξη μόνο από τα μαθήματα τα οποία παρακολούθησε επιτυχώς στο τμήμα υποδοχής. Το τμήμα υποδοχής με απόφαση του συμβουλίου του, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, απαλλάσσει τους κατατασσόμενους από μαθήματα ή ασκήσεις που έχουν εξετασθεί με επιτυχία στη σχολή ή το τμήμα προέλευσης και καθορίζει τα μαθήματα και ασκήσεις προηγουμένων εξαμήνων, στα οποία οι κατατασσόμενοι οφείλουν να εξετασθούν εφόσον δεν διδάχθηκαν ή δεν ασκήθηκαν πλήρως ή επαρκώς σ' αυτά στη σχολή ή στο τμήμα προέλευσης, ανεξάρτητα από το εξάμηνο που έγινε η κατάταξη.

4. Σπουδαστής που δεν παρακολούθησε με επιτυχία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού, υποχρεωτικό μάθημα, πρέπει να το επαναλάβει σε επόμενο εξάμηνο. Αν απέτυχε σε κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα ομάδας μαθημάτων που χαρακτηρίζουν κατεύθυνση, πρέπει να το επαναλάβει το επόμενο εξάμηνο ή να αλλάξει το μάθημα ή την κατεύθυνση, ενώ αν απέτυχε σε προαιρετικό μάθημα, μπορεί να το επαναλάβει σε επόμενα εξάμηνα ή να το αντικαταστήσει με άλλο. Για κάθε μάθημα που δηλώνει ο σπουδαστής, μπορεί να συμμετάσχει στις δύο (2) εξεταστικές περιόδους που ακολουθούν το εξάμηνο.

5.α) Ο τελικός βαθμός προκύπτει από το συνυπολογισμό των βαθμών του θεωρητικού και εργαστηριακού / πρακτικού μέρους του μεικτού μαθήματος, με συντελεστές που κυμαίνονται μεταξύ 0,40 και 0,60 και έχουν άθροισμα ένα (1). Η κατανομή αυτή καθορίζεται από την ομάδα μαθημάτων με βάση τις ώρες και τις συνθήκες διδασκαλίας ως και τη φύση κάθε μέρους του μαθήματος.

β) Η παρακολούθηση σε ένα μάθημα θεωρείται επιτυχής, εφόσον ο βαθμός στο θεωρητικό και στο εργαστηριακό πρακτικό μέρος του μαθήματος αυτού έχει την ένδειξη τουλάχιστον πέντε (5).

γ) Ο τελικός βαθμός αμιγώς εργαστηριακού / πρακτικού ή αμιγώς θεωρητικού μαθήματος είναι ο βαθμός που καθορίζεται στις παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου αυτού αντίστοιχα.

δ) Σε περίπτωση επιτυχούς παρακολούθησης ενός μόνο μέρους μεικτού μαθήματος ο βαθμός του μέρους αυτού κατοχυρώνεται και το μάθημα επαναλαμβάνεται μόνο ως προς το άλλο μέρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Κανονισμός
Εξετάσεων περιόδου και πτυχιακής εργασίας
Λήψη πτυχίου

Άρθρο 13
Εξεταστικές περίοδοι εξαμήνου, πρόγραμμα εξετάσεων

1. Μετά τη λήξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου ακολουθούν δύο (2) εξεταστικές περίοδοι, δύο (2) εβδομάδων η κάθε μία κατά τη διάρκεια των οποίων οι σπουδαστές εξετάζονται γραπτά και σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατά την κρίση του συμβουλίου του Τμήματος προφορικά σε όλη τη διδακτέα ύλη κάθε μαθήματος που δηλώθηκε από το σπουδαστή και προβλέπεται από τα αναλυτικά προγράμματα.

2. Με την επιφύλαξη του εδαφ. α της παρ. 2 του άρθρου 12 οι εξετάσεις περιόδου σε θεωρητικά μαθήματα, ή στο θεωρητικό μέρος μεικτών μαθημάτων είναι για όλους τους σπουδαστές που τα έχουν δηλώσει υποχρεωτικές και διεξάγονται με βάση το πρόγραμμα που συντάσσεται από το Συμβούλιο του Τμήματος και αν ανακοινώνεται με ευθύνη του προϊσταμένου του Τμήματος πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη των εξετάσεων.

Το πρόγραμμα εξετάσεων περιλαμβάνει :

- το εξεταζόμενο μάθημα με τον κωδικό του αριθμό
- τον εισηγητή των θεμάτων
- ημερομηνία, ώρα και αίθουσα εξετάσεων
- τα ονοματεπώνυμα των εποπτών και επιτηρητών.

3. Σε περίπτωση που για λόγους μη υπαιτιότητας των σπουδαστών δεν πραγματοποιηθούν οι τελικές εξετάσεις της μίας ή και των δύο εξεταστικών περιόδων σε μάθημα ή μαθήματα του οικείου διδακτικού εξαμήνου, αυτές διενεργούνται στο αμέσως επόμενο διδακτικό εξάμηνο και μετά τη λήξη των εβδομάδων διδασκαλίας του εξαμήνου αυτού. Στη περίπτωση αυτή κατοχυρώνεται ο βαθμός προόδου. Για τη συμμετοχή στις εξετάσεις μαθημάτων που διεξάγονται, σύμφωνα με τα προηγούμενα, στο αμέσως επόμενο διδακτικό εξάμηνο, δεν απαιτείται δήλωση του μαθήματος από το σπουδαστή, ούτε έχουν εφαρμογή, όσον αφορά στα μαθήματα αυτά οι περιορισμοί της διάταξης των περιπτώσεων Ι, ΙΙ εδαφίου β της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του παρόντος διατάγματος (Π.Δ. 498/84).

Άρθρο 14
Οργάνωση των εξετάσεων περιόδου

1. Τη γενική ευθύνη εύρυθμης διεξαγωγής των εξετάσεων του Τμήματος, έχει ο προϊστάμενος του Τμήματος ο οποίος μεριμνά έγκαιρα για τον ορισμό εποπτών, την καταλληλότητα των χώρων, τη διαθεσιμότητα των υλικών και μέσων και γενικότερα για το αδιάβλητο των εξετάσεων.

2. Ως επιτηρητές των εξετάσεων ορίζονται από το Συμβούλιο του Τμήματος τακτικά και έκτακτα μέλη του Ε.Π. στα πλαίσια των ωρών απασχόλησής τους κατά βαθμίδα και με συνεκτίμηση του χρόνου που απαιτείται για την ετοιμασία των εισηγήσεων και για τις διορθώσεις των γραπτών δοκιμίων. Σε περίπτωση έλλειψης του προαναφερόμενου προσωπικού, ως επιτηρητές ορίζονται και άλλες κατηγορίες προσωπικού με πράξη του διευθυντή της σχολής.

3. Τα θέματα των εξετάσεων εισηγείται αυτός ή αυτοί που δίδαξαν μάθημα, σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 6 παράγρ. 3γ του παρόντος διατάγματος, κατά το εξάμηνο που έληξε και σε περίπτωση απουσίας του ή κωλύματος, τα θέματα θέτει και εισηγείται άλλος εκπαιδευτικός από την ίδια ομάδα μαθημάτων, που ορίζεται με πράξη του προϊσταμένου του Τμήματος μετά από εισήγηση της ομάδας μαθημάτων. Οι τελικές εξετάσεις είναι ενιαίες και καθολικές.

4. Σε περίπτωση προφορικής εξέτασης, ορίζεται και δεύτερος εξεταστής συναφούς ειδικότητας, με πράξη του υπεύθυνου της ομάδας μαθημάτων, η δε εξέταση λαμβάνει χώρα ενώπιον όλων των εξεταζομένων. Ο βαθμός στην περίπτωση αυτή είναι ο μέσος όρος των δύο (2) βαθμών.

5. Η διάρκεια επεξεργασίας των θεμάτων κατά τη γραπτή εξέταση κάθε μαθήματος σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δύο (2) ώρες ή υπερβεί τις τρεις (3) ώρες. Οι εξετάσεις κάθε μαθήματος διεξάγονται με την ευθύνη του διδάσκοντα στο μάθημα.

Άρθρο 15

Διαδικασία διεξαγωγής εξετάσεων, "τράπεζα θεμάτων"

1. Για την ανάπτυξη των θεμάτων, χορηγούνται στους εξεταζόμενους σπουδαστές ειδικά σφραγισμένα και υπογραμμένα ιδιόχειρα από τον εξεταστή του μαθήματος φύλλα χάρτου (κόλλες αναφοράς ή τυπωμένα ερωτηματολόγια) με ευθύνη των επιτηρητών της αίθουσας.

2. Στην αρχή της εξέτασης γίνεται από τους επιτηρητές έλεγχος, των στοιχείων ταυτότητας των εξεταζομένων.

3. Σπουδαστής που καταλαμβάνεται ν' αντιγράφει από βιβλία ή σημειώσεις ή από γραπτό σπουδαστή ή συνεννοείται με άλλον ή άλλους σπουδαστές ή παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή των εξετάσεων μηδενίζεται, αφού σημειωθεί και μονογραφηθεί το γραπτό του από τον επιτηρητή που έκανε τη διαπίστωση αυτή.

4. Μέσα σε πέντε (5) ημέρες από τη διεξαγωγή του μαθήματος, ο εκπαιδευτικός καταθέτει στο τμήμα τη βαθμολογία των εξετάσεων περιόδου καθώς και τον τελικό βαθμό του μαθήματος. Μετά από σχετικό έλεγχο, το τμήμα προβαίνει στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων και στην αρχειοθέτηση των βαθμολογιών.

5. Τα γραπτά δοκίμια φυλάσσονται με ευθύνη του εξεταστή για ένα εξάμηνο. Κατά το διάστημα αυτό ο σπουδαστής μπορεί να ζητήσει από τον εξεταστή να συμβουλευτεί το γραπτό του.

6.α) Ο εξεταστής κάθε μαθήματος υποχρεούται να παραδίδει στον υπεύθυνο της Ο.Μ. του Τμήματός του ένα (1) αντίγραφο των θεμάτων που προορίζονται για την εξέταση των σπουδαστών.

β) Στο τέλος κάθε εξεταστικής περιόδου, γίνεται αξιολόγηση των θεμάτων που κατατέθηκαν στη σχολή από την οικεία ομάδα μαθημάτων και αποφασίζεται η κωδικοποίηση ή μη συγκεκριμένου θέματος.

γ) Για την κωδικοποίηση, αρχειοθέτηση, διατήρηση και διακίνηση των θεμάτων του προηγούμενου εδαφίου δημιουργείται σε κάθε σχολή Τ.Ε.Ι. "τράπεζα θεμάτων" κατά τμήμα και ομάδες μαθημάτων, σκοπός της οποίας είναι η διευκόλυνση των εξεταστικών διαδικασιών. Ο χαρακτήρας των θεμάτων είναι εμπιστευτικός.

δ) Η "τράπεζα θεμάτων" λειτουργεί και ως δανειστική μεταξύ των μελών του Ε.Π. της σχολής. Τα θέματα των τελικών εξετάσεων που διενεργούνται την ίδια ώρα, να είναι τα ίδια.

Άρθρο 16

Εκπόνηση πτυχιακής εργασίας

1. Κάθε σπουδαστής είναι υποχρεωμένος να εκπονήσει μία πτυχιακή εργασία με θέμα που πρέπει να έχει άμεση σχέση με τα πραγματικά προβλήματα της παραγωγής και των υπηρεσιών.

Τα τακτικά και έκτακτα μέλη του Ε.Π. προτείνουν θέματα πτυχιακής εργασίας τα οποία εγκρίνονται από την ομάδα μαθημάτων και ανακοινώνονται έγκαιρα στους σπουδαστές.

Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας χρησιμοποιούνται, εφόσον είναι απαραίτητο, οι χώροι και ο εξοπλισμός καθώς επίσης τυχόν αναγκαία οικονομικά μέσα του Τ.Ε.Ι. Πτυχιακή εργασία μπορεί να πραγματοποιηθεί επίσης εκτός Τ.Ε.Ι. σε οργανισμούς, ιδρύματα, υπηρεσίες, ιδιωτικές επιχειρήσεις κ.λ.π., ύστερα από απόφαση του συμβουλίου του Τμήματος. Τις προϋποθέσεις ανάθεσης πτυχιακών εργασιών και κάθε σχετικό θέμα καθορίζει με απόφασή της η ομάδα μαθημάτων.

2. Κοινό θέμα πτυχιακής εργασίας μπορεί να ανατεθεί και σε ομάδα μέχρι τρεις (3) σπουδαστές με ταυτόχρονη κατανομή της εργασίας σε κάθε σπουδαστή.

3. Κάθε τακτικό ή έκτακτο μέλος του Ε.Π. του Τμήματος στα πλαίσια απασχόλησής τους αναλαμβάνει την επίβλεψη αριθμού πτυχιακών εργασιών, ανάλογα με τις ώρες διδακτικού έργου που του έχει ανατεθεί. Ο αριθμός πτυχιακών εργασιών που μπορούν να επιβλέπουν τα μέλη του Ε.Π. καθορίζεται από το Συμβούλιο του Τμήματος.

4. Από την ομάδα μαθημάτων ορίζεται για κάθε θέμα πτυχιακής εργασίας ένα τακτικό ή έκτακτο μέλος του Ε.Π. που επιβλέπει την πρόοδο στην επεξεργασία του θέματος, καθοδηγεί τους σπουδαστές στην αναζήτηση της καλύτερης λύσης, φροντίζει για την παροχή των αναγκαίων διευκολύνσεων σε χώρους και σε εξοπλισμό και εποπτεύει τα μέλη του Ε.Τ.Π. όπου η συμβολή τους κρίνεται αναγκαία. Επίσης εισηγείται στον προϊστάμενο του Τμήματος τη διάθεση των απαραίτητων χρηματικών ποσών για αναλώσιμα υλικά κ.λ.π. Για πτυχιακές εργασίες που πραγματοποιούνται σε χώρους εκτός Τ.Ε.Ι., ο επιβλέπων εκπαιδευτικός περιορίζεται στο επιστημονικό τεχνικό μέρος της εργασίας.

Επίβλεψη πτυχιακής εργασίας μπορεί να ανατεθεί σε τακτικά ή έκτακτα μέλη Ε.Π. άλλου Τμήματος ή γενικού Τμήματος μετά από κοινή απόφαση των συμβουλίων των δύο Τμημάτων.

5. Η επεξεργασία της πτυχιακής εργασίας μπορεί να επεκταθεί και πέρα από τη λήξη του τελευταίου εξαμήνου σπουδών, ανάλογα με την έκταση και τις απαιτήσεις του θέματος. Η ολοκλήρωση πρέπει να πραγματοποιείται σε

δύο το πολύ έτη, διαφορετικά παραιτείται του θέματος και λαμβάνει άλλο.

6. Μετά την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας και ύστερα από έγκριση του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, υποβάλλεται μέσω του πρωτοκόλλου στο τμήμα. Το Συμβούλιο του Τμήματος ορίζει ημερομηνία μέσα στο χρόνο μαθημάτων, κατά την οποία γίνεται παρουσίαση της πτυχιακής εργασίας, ή αριθμού πτυχιακών εργασιών ενώπιον τριμελούς επιτροπής από μέλη του Ε.Π. του Τμήματος συναφούς ειδικότητας, εκ των οποίων ο ένας είναι ο εισηγητής. Την παρουσίαση αυτή μπορούν να παρακολουθήσουν όλα τα μέλη του Ε.Π. και οι σπουδαστές της σχολής.

7. Σε περίπτωση έλλειψης μελών του Ε.Π. συναφούς ειδικότητας στο ίδιο τμήμα, η επιτροπή συμπληρώνεται από μέλη άλλου Τμήματος ή γενικού Τμήματος που έχουν συνάφεια με το αντικείμενο. Τα μέλη της επιτροπής παρακολουθούν την παρουσίαση της εργασίας και υποβάλλουν διευκρινιστικές και εξεταστικές ερωτήσεις, ώστε να διαμορφώσουν άποψη για την ορθότητα και την πληρότητα της λύσης που δόθηκε στο πρόβλημα και για το βαθμό συμμετοχής καθενός από τους συμμετέχοντες στην επεξεργασία του θέματος σπουδαστές. Τα μέλη της επιτροπής εξέτασης της πτυχιακής εργασίας αποφασίζουν, κατά πλειοψηφία, ύστερα από πρόταση του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, για το βαθμό που θα δοθεί στην πτυχιακή εργασία ή σε καθένα από τους συμμετέχοντες στην ομάδα επεξεργασίας ξεχωριστά.

8. Σε περίπτωση που μια πτυχιακή εργασία κριθεί ελλιπής, αναπέμπεται για συμπληρωματική επεξεργασία, οπότε επαναλαμβάνεται η διαδικασία υποβολής και παρουσίασης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου αυτού.

Άρθρο 17

Βαθμός πτυχίου. Ανακήρυξη πτυχιούχων

1. Ο βαθμός πτυχίου εξάγεται με προσέγγιση δύο (2) δεκαδικών ψηφίων και προκύπτει από τον τύπο :

$$Β = \frac{δ1β1+δ2β2+.........+δνβν}{δ1+δ2+.....+δν}$$

όπου β1β2.....βν είναι οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που παρακολούθησε ο σπουδαστής στο τμήμα δ1δ2....δν, οι αντίστοιχες διδακτικές μονάδες.

Στα μαθήματα περιλαμβάνεται και η πτυχιακή εργασία με τον αριθμό διδακτικών μονάδων που ορίζεται στο παρόν Προεδρικό Διάταγμα.

2. Ο/Η τελειόφοιτος των Τ.Ε.Ι. ανακηρύσσεται πτυχιούχος, αφότου συμπληρώθηκαν όλες οι απαιτούμενες, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 27 του νόμου 1404/1983, προϋποθέσεις και ειδικότερα από τη χρονολογία που κατατέθηκε μέσω πρωτοκόλλου της σχολής και η τελευταία προϋπόθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Τίτλοι Σπουδών, Βιβλιάρια, Ταυτότητα.
Τηρούμενα βιβλία

Άρθρο 18

Τίτλοι σπουδών

1. Στους σπουδαστές των Τ.Ε.Ι. χορηγούνται οι ακόλουθοι τίτλοι σπουδών :
α) βεβαίωση σπουδαστικής κατάστασης
β) πιστοποιητικό αποφοίτησης
γ) πτυχίο.

2. Η βεβαίωση σπουδαστικής κατάστασης αποτελεί αντίγραφο του βιβλιαρίου σπουδών του σπουδαστή.

3. Το πιστοποιητικό αποφοίτησης επέχει θέση αντιγράφου πτυχίου.

4. Ο τύπος του πτυχίου καθορίζεται σύμφωνα με την παράγρ. 8 του άρθρου 27 του Ν. 1404/83.

5. α) Ο χαρακτηρισμός βαθμού του πτυχίου των αποφοίτων των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων καθορίζεται ως εξής :
από 5-6,9 "καλώς"
από 7-8,4 "λίαν καλώς"
από 8,5-10 "άριστα"

β) Όλοι οι βαθμοί υπολογίζονται και καταχωρούνται με προσέγγιση ενός δεκάτου 1/10 της ακεραίας μονάδας.

Άρθρο 19

Βιβλιάριο σπουδών, σπουδαστική ταυτότητα, εισιτήριο

Στους σπουδαστές των Τ.Ε.Ι. χορηγούνται : α) βιβλιάριο σπουδών και β) σπουδαστική ταυτότητα, ο τύπος και το περιεχόμενο των οποίων καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στους σπουδαστές των Τ.Ε.Ι. χορηγείται επίσης και ειδικό σπουδαστικό εισιτήριο σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 20

Τηρούμενα βιβλία στο τμήμα και τη σχολή

1. Για την παρακολούθηση της σπουδαστικής κατάστασης του Τμήματος τηρούνται τα ακόλουθα βιβλία και πρακτικά :
α) Μητρώο σπουδαστών
β) Μητρώο πτυχιούχων
γ) Βιβλίο παρουσιών
δ) Βιβλίο πρακτικών συμβουλίου του Τμήματος
ε) Βιβλίο πρακτικών γενικής συνέλευσης του Τμήματος.

2.α) Ο τύπος και το περιεχόμενο του Μητρώου σπουδαστών καθορίζεται στον εσωτερικό κανονισμό των Τ.Ε.Ι.

β) Το βιβλίο παρουσιών όπως και των πρακτικών του συμβουλίου και της γενικής συνέλευσης του Τμήματος, αποτελείται από τα επιμέρους δακτυλογραφημένα έντυπα ή πρακτικά, τα οποία στο τέλος κάθε χρόνου βιβλιοδετούνται και αρχειοθετούνται χρονολογικά.

3. Σε επίπεδο σχολής τηρείται μόνο βιβλίο πρακτικών του συμβουλίου σύμφωνα με την περίπτωση β της προηγούμενης παραγράφου, καθώς επίσης και καρτελοαρχείο (σύστημα KARDEX) του σπουδαστικού δυναμικού όλης της σχολής.

4. Ανάλογα με τις τεχνικές του δυνατότητες κάθε ΤΕΙ, μπορεί να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή για την τήρηση της σπουδαστικής κατάστασης και να χορηγεί επίσημα επικυρωμένα αντίγραφα αυτής στον ενδιαφερόμενο σπουδαστή.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 19 Οκτωβρίου 1999

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Δ. ΑΡΣΕΝΗΣ

Αριθ. Ε5/1330 (2)

Κανονισμός σπουδών Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 19 του άρθρου 1 του Ν.2621/98 "Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 136 τ.Α΄).
2. Την αριθ. 3/15-6-99 απόφαση της συνέλευσης του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου, η οποία μας διαβιβάστηκε με το αριθμ. Φ.6.13/1814/30-6-99 έγγραφο του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου.
3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις αυτής της απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Εγκρίνουμε ως προς τη νομιμότητά της και την πληρότητά της την αριθμ. 3/15-6-99 απόφαση της συνέλευσης του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου με την οποία καταρτίστηκε ο κανονισμός σπουδών του παραπάνω ιδρύματος, και η οποία έχει ως ακολούθως:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Σπουδαστές Τ.Ε.Ι., Εγγραφές, Κύκλοι Σπουδών, Μαθήματα

Άρθρο 1

Σπουδαστές Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Εγγραφές

1. Σπουδαστές ΤΕΙ καθίστανται όσοι εγγράφονται σε αυτά μετά από εισαγωγή, μετεγγραφή ή κατάταξη σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Οι εγγραφές των εισαγομένων σπουδαστών γίνονται στο οικείο Τμήμα της Σχολής μέσα στα χρονικά όρια που ορίζονται εκάστοτε με τις υπουργικές αποφάσεις, για την εισαγωγή νέων σπουδαστών, και με βάση τα δικαιολογητικά που ορίζονται στις ίδιες αποφάσεις. Για όσους προέρχονται από μεταγραφή ή κατάταξη, για την εγγραφή τους απαιτείται η έκδοση σχετικής απόφασης του Τμήματος, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

3. Για λόγους εξαιρετικής ανάγκης, όπως παρατεταμένη θεομηνία, σοβαρή ασθένεια , στράτευση ή απουσία στο εξωτερικό είναι δυνατή η εγγραφή σπουδαστή που καθυστέρησε να εγγραφεί μέσα στις προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου του άρθρου αυτού, με αιτιολογημένη απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου σπουδαστή, η οποία υποβάλλεται σε αποκλειστική προθεσμία (30) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας εγγραφής και στην οποία εκτίθεται και οι λόγοι της καθυστέρησης, πιστοποιούμενοι από δημόσια αρχή. Σε περίπτωση απόρριψης η αίτηση είναι δυνατόν να επανεξετασθεί από το Συμβούλιο της Σχολής. Σπουδαστής που δεν γράφτηκε ούτε με την διαδικασία αυτής της παραγράφου, χάνει το δικαίωμα εγγραφής του στο Τ.Ε.Ι.

4. Σπουδαστής , που έχει εγγραφεί στο ΤΕΙ δεν μπορεί να είναι συγχρόνως σπουδαστής και σε άλλο τριτοβάθμια εκπαιδευτικό ίδρυμα εσωτερικού ή εξωτερικού.

Άρθρο 2

Ανανέωση Εγγραφής

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 6 του άρθρου 27 του Ν.1404/1983, ο σπουδαστής υποχρεούται ανά εξάμηνο σε ανανέωση εγγραφής. Η ανανέωση γίνεται μία εβδομάδα τουλάχιστον πριν από την έναρξη των μαθημάτων του εξαμήνου με ειδική έντυπη δήλωση, που διατίθεται από το Τμήμα.

2. Σπουδαστής, που δεν ανανέωσε την εγγραφή του για δύο (2) συνεχόμενα ή για τρία (3) μη συνεχόμενα εξάμηνα σπουδών, χάνει τη δυνατότητα να συνεχίσει τις σπουδές του στο ΤΕΙ και διαγράφεται από τα μητρώα του Τμήματος αυτοδίκαια. Αιτήσεις επανεγγραφής διαγραφέντων , μόνο για σοβαρούς λόγους, εξετάζει το Συμβούλιο της Σχολής μετά από γνώμη του Συμβουλίου Τμήματος.

Άρθρο 3

Κύκλοι Σπουδών, Έναρξη, Διακοπή και Λήξη Μαθημάτων

1. Τη βασική εκπαιδευτική περίοδο στο ΤΕΙ αποτελεί το διδακτικό εξάμηνο. Κάθε διδακτικό έτος, που αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 5η Ιουλίου, περιλαμβάνει δύο αυτοτελή διδακτικά εξάμηνα: Το χειμερινό, το οποίο αρχίζει την πρώτη Δευτέρα μετά τις εξετάσεις Σεπτεμβρίου και την εβδομάδα των εγγραφών και το εαρινό, το οποίο αρχίζει μετά την λήξη των εξετάσεων β΄ περιόδου του χειμερινού εξαμήνου και την εβδομάδα των εγγραφών. Μεταξύ των δύο εξεταστικών περιόδων του χειμερινού εξαμήνου ή μετά τη λήξη της δεύτερης εξεταστικής περιόδου και μέχρι την έναρξη του εαρινού εξαμήνου μπορούν να παρεμβάλλονται ημέρες ελεύθερες μαθημάτων.

2. Κατά τη διάρκεια των εξαμήνων μαθήματα και εξετάσεις δεν διεξάγονται τις επίσημες εορτές και διακοπές , που ορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό του ΤΕΙ.

3. Οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης των μαθημάτων, των εξετάσεων και των διακοπών του επόμενου διδακτικού έτους καθορίζονται, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 27 του Ν.1404/1983, από το Συμβούλιο του ΤΕΙ και ανακοινώνονται, με ευθύνη του Αντιπροέδρου του ΤΕΙ που είναι αρμόδιος για τα εκπαιδευτικά θέματα, ενιαία για όλες τις Σχολές του ΤΕΙ, το αργότερο μέχρι τέλος Ιουνίου κάθε έτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Οργάνωση Σπουδών, Μορφές Διδασκαλίας, Εκπαιδευτικές Εκδρομές

Άρθρο 4

Οργάνωση Μαθημάτων-Προγράμματα Σπουδών

1. Οι σπουδές στο ΤΕΙ οργανώνονται με βάση το εξαμηνιαίο μάθημα. Τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών κάθε Τμήματος διακρίνονται σε γενικά υποχρεωτικά κατ' επιλογήν υποχρεωτικά και προαιρετικά, ως εξής:

α. Γενικά υποχρεωτικά μαθήματα είναι τα μαθήματα υποδομής και τα βασικά μαθήματα ειδικότητας, τα οποία είναι υποχρεωτικά για όλους τους σπουδαστές του Τμήματος.

β. Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα είναι μαθήματα ειδικότητας που επιλέγονται από τους σπουδαστές

από πίνακα περισσοτέρων μαθημάτων. Τα μαθήματα αυτά μπορεί να είναι ομαδοποιημένα, οπότε ο σπουδαστής επιλέγει υποχρεωτικά όλα τα μαθήματα μιας ομάδας, εκτός εάν είναι αδύνατη η διδασκαλία όλων των μαθημάτων της ομάδας. Στην περίπτωση αυτή γίνεται ελεύθερη επιλογή για τη συμπλήρωση των μαθημάτων της ομάδας. Εάν έχουν οριστεί κατευθύνσεις, τα μαθήματα που τις χαρακτηρίζουν είναι ομαδοποιημένα.

γ. Τα προαιρετικά μαθήματα, είναι μαθήματα γενικής μόρφωσης ή μαθήματα εμβάθυνσης, υποδομής ή διεπιστημονικά.

2. Εάν οι γνώσεις που παρέχονται σε ένα μάθημα είναι προϋπόθεση επιτυχούς παρακολούθησης ενός άλλου μαθήματος, το πρώτο μάθημα χαρακτηρίζεται ως προαπαιτούμενο του δεύτερου. Ένα μάθημα μπορεί να είναι ταυτόχρονα και προαπαιτούμενο ενός μαθήματος και εξαρτώμενο από άλλο μάθημα. Τα προαπαιτούμενα και εξαρτώμενα μαθήματα καθορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης κάθε Τμήματος. Τα αλληλοσυνδεόμενα με τον τρόπο αυτό μαθήματα σχηματίζουν ομάδες, που περιλαμβάνουν μέχρι τρία (3) μαθήματα, που δεν έχουν μεταξύ του κοινά μαθήματα και ο ολικός αριθμός των αλληλοσυνδεόμενων μαθημάτων δεν υπερβαίνει το 40% του συνόλου των υποχρεωτικών μαθημάτων του Τμήματος.

3. Εάν το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος περιλαμβάνονται και μαθήματα που ανήκουν στο γνωστικό πεδίο Γενικού Τμήματος ή Ομάδας Μαθημάτων άλλου Τμήματος, για την κατάρτιση του προγράμματος σπουδών του Τμήματος, αναφορικά με τα μαθήματα αυτά, και κατ' ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 4 του άρθρου 26 του Ν.1404/1983, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του οικείου Γενικού Τμήματος ή της οικείας Ομάδας Μαθημάτων. Εάν δεν γίνει δυνατή η επίτευξη συμφωνίας, η οριστική απόφαση λαμβάνεται από το Συμβούλιο της Σχολής, προκειμένου για Τμήματα και Ομάδες Μαθημάτων της ίδιας Σχολής ή από το Συμβούλιο του ΤΕΙ σε διαφορετική περίπτωση.

4. Το αργότερο μία (1) εβδομάδα πριν από την έναρξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου συντάσσεται με τη φροντίδα του Συμβουλίου του Τμήματος και ανακοινώνεται με ευθύνη του Προϊσταμένου του Τμήματος, το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων του Τμήματος, το οποίο περιέχει: τα τυπικά προγράμματα σπουδών κάθε εξαμήνου, τα μέλη του Ε.Π. που θα διδάξουν κάθε μάθημα των τυπικών προγραμμάτων και την ημέρα, την ώρα και την αίθουσα ή τον χώρο που θα πραγματοποιηθεί κάθε μάθημα. Κατά την κατάρτιση του εβδομαδιαίου ωρολογίου, προγράμματος κάθε Τμήματος λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να συμπίπτει ελεύθερος χρόνος 3-4 ωρών σε συγκεκριμένη ημέρα της εβδομάδας που θα χρησιμοποιείται για την σύγκλιση των οργάνων του Τμήματος ή συνελεύσεων των μελών του ΤΕΙ.

5. α. Τα τυπικά προγράμματα των εξαμήνων σπουδών του Τμήματος είναι ενδεικτικά και όχι υποχρεωτικά για τους σπουδαστές του Τμήματος, με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 περίπτωση α΄ του άρθρου αυτού. Ο σπουδαστής μπορεί για κάθε διδακτικό εξάμηνο να καταρτίζει το ατομικό του πρόγραμμα σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει τα μαθήματα που επιθυμεί και πρόκειται να παρακολουθήσει κατά το εξάμηνο αυτό. Σχετική δήλωση υποβάλλουν στο Τμήμα όλοι οι σπουδαστές ταυτόχρονα με την εγγραφή ή την ανανέωση εγγραφής τους. Μέσα σε μία (1) εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων του εξαμήνου, ο σπουδαστής έχει τη δυνατότητα τροποποίησης της αρχικής δήλωσής του για δύο το πολύ μαθήματα.

β. Κατά την κατάρτιση του ατομικού προγράμματος σπουδών του εξαμήνου ο σπουδαστής λαμβάνει υποχρεωτικά πρόνοια, ώστε:

i. να μην δηλώνονται μαθήματα, τα προαπαιτούμενα των οποίων δεν έχει παρακολουθήσει με επιτυχία ο σπουδαστής. Η διάταξη αυτή δεν ισχύει για τον "επί πτυχίω" σπουδαστή.

ii. Να μην δηλώνει υποχρεωτικά μαθήματα από εξάμηνο μεγαλύτερο του τυπικού του.

iii. Σε περίπτωση μικτού μαθήματος δηλώνει απαραίτητα και τα δύο μέρη του μαθήματος (θεωρία - εργαστήριο), εκτός εάν το ένα μέρος έχει παρακολουθήσει επιτυχώς.

iv. Το σύνολο των εβδομαδιαίων ωρών που δηλώνει δεν μπορεί να υπερβαίνει το πλήθος των ωρών του προγράμματος σπουδών (ώρες υποχρεωτικών μαθημάτων, ώρες των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων και δύο (2) ώρες για το προαιρετικό μάθημα) του τυπικού του εξαμήνου προσαυξημένο κατά 30%. Σε περίπτωση που προκύπτει δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραια μονάδα. Για την συμπλήρωση του ανωτέρω ορίου δηλώνει κατά προτεραιότητα όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα των μικρότερων εξαμήνων του τυπικού του, πρώτα όσα δήλωσε το προηγούμενο εξάμηνο και δεν ολοκλήρωσε με επιτυχία και μετά όσα δεν είχε δηλώσει.

Κατ' εξαίρεση της διάταξης αυτής το σύνολο των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας για τα μαθήματα που δηλώνει ο "στο πτυχίο" σπουδαστής είναι μέχρι 45 ώρες.

γ. Προς εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, "στο πτυχίο" είναι ο σπουδαστής ο οποίος έχει πραγματοποιήσει εκτός του τρέχοντος εξαμήνου, τόσες ανανεώσεις εγγραφής όσα τα τυπικά εξάμηνα σπουδών του και έχει παρακολουθήσει με επιτυχία τουλάχιστον το 70% των υποχρεωτικών ωρών του συνολικού προγράμματος σπουδών του.

δ. Κατ' εξαίρεση της περίπτωσης ii του β εδαφίου, "επί πτυχίω" αυτής της παραγράφου και μόνο κατά το πρώτο εξάμηνο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού (χειμερινού κανονισμού (χειμερινό εξάμηνο 1999/2000), ο σπουδαστής που βρίσκεται σε μεγαλύτερο εξάμηνο του πρώτου μπορεί να δηλώσει και υποχρεωτικά μαθήματα του αμέσως επόμενου του τυπικού του εξαμήνου, εφόσον μετά την δήλωση όλων των υποχρεωτικών μαθημάτων, τα οποία δεν έχει παρακολουθήσει με επιτυχία, του τυπικού του εξαμήνου και των μικρότερων αυτού εξαμήνου, δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που καθορίζεται σύμφωνα με την περίπτωση iv εδάφιο β αυτής της παραγράφου.

6. Εάν στη δήλωση των μαθημάτων που θα παρακολουθήσει ο σπουδαστής σε ένα εξάμηνο δεν τηρούνται οι όροι του προηγούμενου εδαφίου, θεωρείται αυτοδίκαια, ότι η δήλωση περιλαμβάνει τα μαθήματα του εξαμήνου εισαγωγής, προκειμένου για πρώτο-εισαγόμενους σπουδαστές ενώ για παλαιότερους σπουδαστές τροποποιείται η δήλωση μαθημάτων με απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος ύστερα από συνεννόηση με τον σπουδαστή.

7. Σε καμία περίπτωση ο σπουδαστής, κατ' εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου, δεν μπορεί να καταστεί πτυχιούχος νωρίτερα από την προβλεπόμενη διάρκεια σπουδών του Τμήματος.

8. Για τη διευκόλυνση της κινητικότητας σπουδαστών και Ε.Π. μεταξύ του ΤΕΙ Μεσολογγίου και ιδρυμάτων τρι-

τοβάθμιας εκπαίδευσης του εξωτερικού, είναι δυνατή, με απόφαση του Συμβουλίου του ΤΕΙ, η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών κάθε Τμήματος και σε μία άλλη γλώσσα κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία διδάσκεται στο Τμήμα.

Άρθρο 5

Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών

1. Στα τμήματα του ΤΕΙ διδάσκονται μία ή περισσότερες ξένες γλώσσες, κυρίως από τις γλώσσες χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διδασκαλία της ξένης γλώσσας έχει ως σκοπό να μάθουν οι σπουδαστές τη γλώσσα, ώστε να μπορούν να τη χειρίζονται με επάρκεια σε κάθε περίπτωση.

2. Ο σπουδαστής που κατέχει την ξένη γλώσσα, μπορεί να ζητήσει την απαλλαγή του από την υποχρέωση παρακολούθησης της γλώσσας αυτής. Για το σκοπό αυτό με εισήγηση του οικείου Τμήματος και απόφαση του Συμβουλίου του ΤΕΙ συγκροτείται επιτροπή αποτελούμενη από τρία (3) μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού της αντίστοιχης γλώσσας, η οποία εξετάζει και εισηγείται στο Συμβούλιο του Τμήματος για την απαλλαγή του μη από την παρακολούθηση των μαθημάτων της ξένης γλώσσας, για ένα ή περισσότερα εξάμηνα σπουδών. Σε περίπτωση που ο αριθμός των σπουδαστών που δηλώνουν ή λαμβάνουν μέρος στις εξετάσεις είναι μικρός, τότε με απόφαση του Συμβουλίου του ΤΕΙ είναι δυνατή η διδασκαλία μαθημάτων συναφούς ειδικότητας σε επίπεδο Σχολής ή ΤΕΙ.

Άρθρο 6

Μορφές Διδασκαλίας, Συνδιδασκαλία

1. Η εκπαιδευτική διαδικασία κάθε μαθήματος περιλαμβάνει μία ή περισσότερες από τις παρακάτω μορφές: θεωρητική ή από έδρας διδασκαλία, σεμινάρια, φροντιστηριακές και άλλες μορφές διδασκαλίας, πρακτικές και εργαστηριακές ασκήσεις, ανάθεση εκπόνησης εργασιών ατομικά ή ομαδικά και εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές.

2. α. Η θεωρητική ή από έδρας διδασκαλία μαθήματος παρουσιάζει εποπτικά μία ευρεία περιοχή ενός γνωστικού αντικειμένου και τον σχετικό με αυτή επιστημονικό προβληματισμό. Τμήμα της διδασκαλίας αυτής μπορεί να περιλαμβάνει και ειδικές ασκήσεις για την εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων με τη μορφή φροντιστηριακών ασκήσεων. Επίσης μέρος της ύλης μπορεί να ανατίθεται για παρουσίαση σε σπουδαστές ατομικά ή ομαδικά. Η συνθετική εφαρμογή γνώσεων, μεθόδων και διαδικασιών γίνεται σε ειδικά επιλεγμένα θέματα που αναθέτει ο διδάσκων στους σπουδαστές, κατά ομάδες ή ατομικά.

β. Τα σεμινάρια στοχεύουν στην επεξεργασία συγκεκριμένων θεμάτων σε μεγαλύτερο βάθος και έκταση με τη συνεργασία και καθοδήγηση του διδάσκοντα και τη βοήθεια σχετικής βιβλιογραφίας.

γ. Οι εργαστηριακές και πρακτικές ασκήσεις πραγματοποιούνται περιοδικά σε κατάλληλους χώρους του ΤΕΙ ή σε χώρους εργασίας, στους οποίους οι σπουδαστές κάτω από την επίβλεψη και με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού εκπαιδεύονται κατά μικρές ομάδες στην εφαρμογή θεωρητικών, επαγγελματικών ή τεχνολογικών μεθόδων, στον χειρισμό τεχνικών συστημάτων, στον εθισμό στην ομαδική εργασία , στη σύνταξη περιγραφικών εκθέσεων κλπ., ώστε να αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες.

3. α. Δεν επιτρέπεται κατάτμηση θεωρητικού μαθήματος σε περισσότερα τμήματα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν ο αριθμός των παρακολουθούντων σπουδαστών είναι πολύ μεγάλος και δεν επαρκεί το μέγεθος των αιθουσών, μπορεί να γίνει κατάτμηση , με πρόταση του Συμβουλίου Τμήματος και απόφαση Συμβουλίου ΤΕΙ.

β. Για την διεξαγωγή των εργαστηριακών ασκήσεων ο αριθμός των παρακολουθούντων σπουδαστών ανά τμήμα θα έχει ελάχιστο όρια δέκα πέντε (15) και μέγιστο είκοσι (20) ατόμων, εκτός ειδικών περιπτώσεων για τις οποίες απαιτείται η έγκριση από το Συμβούλιο του ΤΕΙ μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Συμβουλίου του Τμήματος. Ο αριθμός των μελών Ε.Π. ανά τμήμα εργαστηριακών ασκήσεων δεν μπορεί να είναι ανώτερος των δύο (2).

γ. Σε περίπτωση κατάτμησης Τμήματος λόγω μεγάλου αριθμού σπουδαστών, οι διδάσκοντες συντονίζουν μεταξύ τους τη διδακτέα ύλη και την ύλη των τελικών εξετάσεων.

δ. Σε καμία περίπτωση δεν γίνεται ανάθεση θεωρητικού μαθήματος σε περισσότερους από έναν εκπαιδευτικούς.

Άρθρο 7

Διάρκεια Διδασκαλίας και Ασκήσεων

1. Η διάρκεια της ωριαίας διδασκαλίας των θεωρητικών μαθημάτων και φροντιστηριακών ασκήσεων ορίζεται σε σαράντα πέντε (45) λεπτά της ώρας, μετά τη λήξη της οποίας ακολουθεί διάλειμμα δέκα πέντε (15) λεπτών.

2. Η διάρκεια των ωριαίων πρακτικών και εργαστηριακών ασκήσεων είναι πενήντα (50) λεπτά. Οι φροντιστηριακές, εργαστηριακές και πρακτικές ασκήσεις μπορεί να γίνονται και χωρίς διάλειμμα.

3. Η διάρκεια διεξαγωγής των σεμιναρίων ρυθμίζεται από τον διδάσκοντα σε συνεννόηση με τους σπουδαστές. Κάθε άλλη λεπτομέρεια καθορίζεται με απόφαση του Συμβουλίου του ΤΕΙ.

4. Η διάρκεια της θεωρητικής διδασκαλίας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις (3) συνεχείς ώρες διδασκαλίας στο ίδιο μάθημα.

Άρθρο 8

Εκπαιδευτικές Εκδρομές

1. Για την αποτελεσματικότερη εμπέδωση των θεωρητικών, τεχνολογικών και πρακτικών γνώσεων των σπουδαστών οργανώνονται, με πρωτοβουλία και ευθύνη του Τμήματος, εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές μικρής χρονικής διάρκειας (όχι περισσότερες από τρεις (3) συνεχόμενες εργάσιμες ημέρες το εξάμηνο) σε χώρους εργασίας και βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Η έγκριση παρέχεται σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΤΕΙ.

2. Πολυήμερες, άνω των τριών (3) ημερών, εκπαιδευτικές εκδρομές, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό , πραγματοποιούνται μόνο κατά τις διακοπές των Χριστουγέννων, του Πάσχα και του Καλοκαιριού. Η έγκριση παρέχεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από εισήγηση του οικείου Τμήματος (στην οποία περιλαμβάνεται το πρόγραμμα εκπαιδευτικών επισκέψεων και εκτίμηση της απαιτούμενης δαπάνης μεταφοράς των σπουδαστών) και πρόταση του Συμβουλίου του ΤΕΙ.

Άρθρο 9

Προπαρασκευαστικά Φροντιστήρια

1. Με εισήγηση της γενικής συνέλευσης του τμήματος

και απόφαση του συμβουλίου της σχολής είναι δυνατή η διοργάνωση προπαρασκευαστικών φροντιστηρίων για σπουδαστές που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των μαθημάτων του α' και β' εξαμήνου σπουδών του τμήματος ή της ξένης γλώσσας. Η διοργάνωση των προπαρασκευαστικών φροντιστηρίων μπορεί να γίνει ή σε επίπεδο σχολής ή και σε επίπεδο Τ.Ε.Ι. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται απόφαση του συμβουλίου του Τ.Ε.Ι. μετά από εισηγήσεις των ενδιαφερομένων σχολών.

2. Τα προπαρασκευαστικά φροντιστήρια διαρκούν ένα διδακτικό εξάμηνο με τρεις (3) το πολύ εβδομαδιαίες διδακτικές ώρες ανά μάθημα. Είναι όμως δυνατή η σύμπτυξή τους σε μικρότερο χρονικό διάστημα με ανάλογη αύξηση των εβδομαδιαίων διδακτικών ωρών Τα προπαρασκευαστικά φροντιστήρια γίνονται κατά κανόνα πέρα από το κανονικό ωράριο σπουδών και δεν καταλήγουν σε τελική αξιολόγηση της επίδοσης των σπουδών.

3. Η διδασκαλία στα προπαρασκευαστικά φροντιστήρια ανατίθενται σε μέλη του Ε.Π. ή Ε.Ε.Π. , σύμφωνα με τις διατάξεις που αναφέρονται στη διδασκαλία των κανονικών μαθημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Φοίτηση, Έλεγχος Επίδοσης, Επιτυχής Παρακολούθηση

Άρθρο 10

Φοίτηση

1. Οι σπουδαστές παρακολουθούν όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών τους, σύμφωνα με τη δήλωσή τους και τις ρυθμίσεις των άρθρων του παρόντος.

2. Οι προβλεπόμενες ώρες διδασκαλίας κατά εξάμηνο για κάθε μάθημα καθορίζονται από την ομάδα μαθημάτων και ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα στην αρχή κάθε εξαμήνου με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα του Τμήματος, αφού ληφθούν υπόψη οι ημέρες που επίσημα δεν θα πραγματοποιηθούν μαθήματα κατά την διάρκεια του εξαμήνου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφος 2 και 3 του παρόντος.

3. Σε κάθε περίπτωση, εάν ο αριθμός των εβδομαδιαίων μαθημάτων που πραγματοποιήθηκαν σε ένα διδακτικό αντικείμενο είναι για οποιονδήποτε λόγω μικρότερος των δέκα (10) για όλο το διδακτικό εξάμηνο, το μάθημα αυτό θεωρείται ότι δεν διδάχθηκε. Η διαπίστωση πραγματοποίησης ή μη του μαθήματος γίνεται κατά τη λήξη του εξαμήνου, μετά από γραπτή δήλωση του διδάσκοντος και απόφαση της Ομάδας Μαθημάτων. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το Συμβούλιο του Τμήματος.

Άρθρο 11

Βαθμολογική Κλίμακα

1. Η βαθμολογία σε όλα τα μαθήματα εκφράζεται με την αριθμητική κλίμακα, μηδέν έως δέκα (0-10), με βάση επιτυχίας το βαθμό πέντε.

2. Ο χαρακτηρισμός της επίδοσης των σπουδαστών κατά μάθημα καθορίζεται τα εξής:
- Από 0 - 3,9 "κακώς"
- Από 4 - 4,9 "ανεπαρκώς"
- Από 5 - 6,9 "καλώς"
- Από 7 - 8,4 "λίαν καλώς"
- Από 8,5 - 10 "άριστα"

3. Όλοι οι βαθμοί υπολογίζονται και καταχωρούνται με προσέγγιση ενός δεκάτου (1/10) της ακέραιας μονάδας.

Άρθρο 12

Βαθμοί Εργαστηρίου, Προέδρου και Εξετάσεων

1. α. Για την επιτυχή παρακολούθηση του εργαστηριακού μαθήματος ή του εργαστηριακού μέρους μικτού μαθήματος απαιτείται ο σπουδαστής να έχει διεξάγει με επιτυχία τουλάχιστον το 80% των πραγματοποιηθεισών ασκήσεων. Την τελευταία εβδομάδα του εξαμήνου δίνεται η δυνατότητα συμπληρωματικών ασκήσεων, μέχρι δύο (2) τον αριθμό, για όσους σπουδαστές έχουν αποτύχει ή απουσιάσει. Η μορφή και ο τρόπος της συμπληρωματικής αξιολόγησης καθορίζεται με απόφαση της Ομάδας Μαθημάτων.

β. Ο βαθμός του εργαστηρίου ή του εργαστηριακού ή πρακτικού μέρους μικτού μαθήματος είναι ανάλογα με τη φύση του εργαστηρίου και μετά από απόφαση της Ομάδας Μαθημάτων, ο μέρος όρος όλων των επιμέρους βαθμών των ασκήσεων, που ο σπουδαστής έχει διεξάγει με επιτυχία στα ποσοστά του προηγούμενου εδαφίου ή οι βαθμοί σε αξιολογήσεις που διεξάγονται τμηματικά ή τελικά σε όλη την ύλη του εργαστηρίου. Οι αξιολογήσεις πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων.

γ. Στο τέλος του εξαμήνου ο διδάσκων καταθέτει στο τμήμα τη βαθμολογία του εργαστηρίου ή των πρακτικών ασκήσεων , που καταχωρείται στο πρωτόκολλο και αρχειοθετείται.

2. Ο τελικός βαθμός του θεωρητικού μαθήματος ή του θεωρητικού μέρος μικτού μαθήματος, είναι ο βαθμός της τελικής εξέτασης στο μάθημα. Είναι δυνατόν να υπάρχουν μία ή περισσότερες ενδιάμεσες αξιολογήσεις (εργασίες, θέματα, γραπτές δοκιμασίες κλπ.) , ύστερα από εισήγηση του διδάσκοντος και απόφαση της ομάδας μαθημάτων η οποία λαμβάνεται το αργότερο την δεύτερη εβδομάδα από την έναρξη του εξαμήνου. Ο βαθμός των ενδιαμέσων αξιολογήσεων είναι το 40% του τελικού βαθμού. Ο σπουδαστής εάν το επιθυμεί συμμετέχει στις ενδιάμεσες αξιολογήσεις. Στην περίπτωση αυτή η τελική εξέταση έχει συντελεστή βαρύτητας 60%. Τα αποτελέσματα των ενδιαμέσων αξιολογήσεων ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από την έναρξη των εξετάσεων.

Όσοι από τους σπουδαστές δεν επέλεξαν ενδιάμεση αξιολόγηση ή δεν υπάρχει ενδιάμεση αξιολόγηση, τότε ο βαθμός της τελικής εξέτασης είναι ο τελικός.

3. Σπουδαστής θεωρείται επιτυχών στα μαθήματα εκείνα που συγκέντρωσε βαθμό τουλάχιστον πέντε (5).

4. Ο βαθμός αυτών που προέρχονται από κατάταξη εξάγεται ως εξής: το Τμήμα Υποδοχής με απόφαση του Συμβουλίου του, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, απαλλάσσει τους κατατασσόμενους από μαθήματα ή ασκήσεις, που έχουν εξετασθεί με επιτυχία στη Σχολή ή το Τμήμα Προέλευσης, μη καταγράφοντας τους βαθμούς των μαθημάτων αυτών. Καθορίζει δε τα μαθήματα και ασκήσεις προηγουμένων εξαμήνων, στα οποία οι κατατασσόμενοι οφείλουν να εξετασθούν, εφόσον δεν διδάχθηκαν ή δεν ασκήθηκαν πλήρως ή επαρκώς σε αυτή στη Σχολή ή το Τμήμα Προέλευσης, ανεξάρτητα από το εξάμηνο που έγινε η κατάταξη.

5. α. Ο τελικός βαθμός προκύπτει από το συνυπολογισμό των βαθμών του θεωρητικού και εργαστηριακού - πρακτικού μέρους του μικτού μαθήματος με συντελεστές, που κυμαίνονται μεταξύ 0,40 και 0,60 και έχουν άθροισμα ένα (1). Η κατανομή αυτή καθορίζεται από την

Ομάδα Μαθημάτων με βάση τις ώρες και τις συνθήκες διδασκαλίας, ως και τη φύση κάθε μέρους του μαθήματος.

β. Η παρακολούθηση σε ένα μάθημα θεωρείται επιτυχής, εφόσον ο βαθμός στο θεωρητικό και στο εργαστηριακό - πρακτικό μέρος του μαθήματος αυτού έχει την ένδειξη τουλάχιστον "5".

γ. Ο τελικός βαθμός αμιγώς εργαστηριακού - πρακτικού ή αμιγώς θεωρητικού μαθήματος είναι ο βαθμός που καθορίζεται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού αντίστοιχα.

δ. Σε περίπτωση επιτυχούς παρακολούθησης ενός μόνο μέρους μικτού μαθήματος, ο βαθμός του μέρους αυτού κατοχυρώνεται και το μάθημα επαναλαμβάνεται μόνο ως προς το άλλο μέρος.

6. Ο σπουδαστής που δεν παρακολούθησε με επιτυχία υποχρεωτικό μάθημα σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού, πρέπει να το επαναλάβει κατά το επόμενο εξάμηνο. Εάν απέτυχε σε κατ' επιλογήν υποχρεωτικό μάθημα ενός συνόλου μαθημάτων, τα οποία χαρακτηρίζουν κατεύθυνση, τότε πρέπει το μάθημα αυτό να το επαναλάβει το επόμενο εξάμηνο ή να αλλάξει το μάθημα ή την κατεύθυνση, ενώ εάν απέτυχε σε προαιρετικό μάθημα, μπορεί να το επαναλάβει σε επόμενα εξάμηνα ή να το αντικαταστήσει με άλλο. Για κάθε μάθημα που δηλώνει ο σπουδαστής, μπορεί να συμμετάσχει στις δύο (2) εξεταστικές περιόδους που ακολουθούν το εξάμηνο.

7. Αν ο σπουδαστής αποτύχει επί 4 συνεχόμενες εξεταστικές περιόδους και αφού πρώτα συμβουλευτεί το γραπτό του σε συνεργασία με τον διδάσκοντα το μάθημα δικαιούται να ζητήσει, με γραπτή αίτηση προς το Συμβούλιο του Τμήματος που υποβάλλεται σε προθεσμία 10 ημερών από την ανακοίνωση της βαθμολογίας του συγκεκριμένου μαθήματος, την εξέτασή του στην επόμενη εξεταστική περίοδο από τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία αποτελείται από τον διδάσκοντα το μάθημα και δύο μέλη Ε.Π. συναφούς ειδικότητας που ορίζονται με απόφαση του Συμβουλίου του τμήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Κανονισμός Εξετάσεων Περιόδου και Πτυχιακής Εργασίας, Λήψη Πτυχίου

Άρθρο 13

Εξεταστικές Περίοδοι Εξαμήνου, Πρόγραμμα Εξετάσεων

1. Μετά τη λήξη των μαθημάτων κάθε διδακτικού εξαμήνου ακολουθούν δύο (2) εξεταστικές περίοδοι, δύο (2) εβδομάδων η κάθε μία, κατά τη διάρκεια των οποίων οι σπουδαστές εξετάζονται γραπτά σε όλη τη διδακτέα ύλη κάθε μαθήματος που δηλώθηκε από το σπουδαστή και προβλέπεται από τα αναλυτικά προγράμματα. Κατά την κρίση του συμβουλίου του τμήματος μπορούν όλοι οι σπουδαστές να εξεταστούν προφορικά. Κατ' εξαίρεση υπάρχει δυνατότητα μεμονωμένοι σπουδαστές, εάν συντρέχουν λόγοι υγείας ή ειδικές περιπτώσεις , για τις οποίες αποφαίνεται το Συμβούλιο του τμήματος, να εξετάζονται μόνο προφορικά.

2. Οι εξετάσεις περιόδου σε θεωρητικά μαθήματα, ή στο θεωρητικό μέρος μικτών μαθημάτων είναι για όλους τους σπουδαστές που τα έχουν δηλώσει υποχρεωτικές και διεξάγονται με βάση το πρόγραμμα, που συντάσσεται από το Συμβούλιο του Τμήματος και ανακοινώνεται, με ευθύνη του Προϊσταμένου του Τμήματος, πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη των εξετάσεων. Το πρόγραμμα εξετάσεων περιλαμβάνει:

- Το εξεταζόμενο μάθημα με τον κωδικό του αριθμό
- Τον εισηγητή των θεμάτων
- Ημερομηνία, ώρα και αίθουσα εξετάσεων
- Τα ονοματεπώνυμα των εποπτών και επιτηρητών

3. Σε περίπτωση που, για λόγους μη υπαιτιότητας των σπουδαστών, δεν πραγματοποιηθούν οι τελικές εξετάσεις της μιας ή και των δύο εξεταστικών περιόδων σε μάθημα ή μαθήματα του οικείου διδακτικού εξαμήνου, αυτές διενεργούνται στο αμέσως επόμενο διδακτικό εξάμηνο και μετά τη λήξη των εβδομάδων διδασκαλίας του εξαμήνου αυτού. Στην περίπτωση αυτή κατοχυρώνεται ο βαθμός ενδιάμεσης αξιολόγησης. Για τη συμμετοχή στις εξετάσεις μαθημάτων που διεξάγονται σύμφωνα με τα προηγούμενα, στο αμέσως επόμενο διδακτικό εξάμηνο δεν απαιτείται δήλωση του μαθήματος από τον σπουδαστή, ούτε έχουν εφαρμογή όσον αφορά στα μαθήματα , αυτά οι περιορισμοί της διάταξης των περιπτώσεων του εδαφίου β΄ της παραγράφου 6 του άρθρου 4 του παρόντος.

Άρθρο 14

Οργάνωση των Εξετάσεων Περιόδου

1. Τη γενική ευθύνη εύρυθμης διεξαγωγής των εξετάσεων του Τμήματος, έχει ο Προϊστάμενος του Τμήματος, ο οποίος μεριμνά έγκαιρα για τον ορισμό εποπτών, την καταλληλότητα των χώρων, τη διαθεσιμότητα των υλικών και μέσων και γενικότερα για το αδιάβλητο των εξετάσεων.

2. Ως επιτηρητές των εξετάσεων ορίζονται από το Συμβούλιο του Τμήματος τακτικά και έκτακτα μέλη του Ε.Π. στα πλαίσια των ωρών απασχόλησής τους κατά βαθμίδα και με συνεκτίμηση του χρόνου, που απαιτείται για την ετοιμασία των εισηγήσεων και για τις διορθώσεις των γραπτών δοκιμίων. Σε περίπτωση έλλειψης του προαναφερόμενου προσωπικού, ως επιτηρητές ορίζονται και άλλες κατηγορίες προσωπικού με πράξη του Διευθυντή της Σχολής.

3. Τα θέματα των εξετάσεων εισηγούνται αυτός ή αυτοί που δίδαξαν το μάθημα κατά το εξάμηνο που έληξε και σε περίπτωση απουσίας τους ή κωλύματος, τα θέματα θέτει και εισηγείται άλλος εκπαιδευτικός από την ίδια Ομάδα Μαθημάτων, που ορίζεται με πράξη του Προϊσταμένου του Τμήματος, μετά από εισήγηση της Ομάδας Μαθημάτων.

4. Σε περίπτωση προφορικής εξέτασης, ορίζεται και δεύτερος εξεταστής συναφούς ειδικότητας , με πράξη του υπεύθυνου της ομάδας μαθημάτων. Ο βαθμός στην περίπτωση αυτή είναι ο μέσος όρος των δύο (2) βαθμών.

5. Οι εξετάσεις κάθε μαθήματος διεξάγονται με την ευθύνη του εισηγητή του μαθήματος.

Άρθρο 15

Διαδικασία Διεξαγωγής Εξετάσεων, Τράπεζα Θεμάτων

1. Για την ανάπτυξη των θεμάτων χορηγούνται στους εξεταζομένους σπουδαστές ειδικά σφραγισμένες κόλλες αναφοράς ή τυπωμένα ερωτηματολόγια με ευθύνη των επιτηρητών της αίθουσας.

2. Στην αρχή της εξέτασης γίνεται από τους επιτηρητές έλεγχος των στοιχείων ταυτότητας των εξεταζομένων.

3. Σπουδαστής που καταλαμβάνεται να αντιγράφει από

βιβλία ή να σημειώνει από γραπτό σπουδαστή ή να συνεννοείται με άλλον ή άλλους σπουδαστές ή να παρεμποδίζει την ομαλή διεξαγωγή των εξετάσεων μηδενίζεται, αφού σημειωθεί και μονογραφηθεί το γραπτό τους από τον επιτηρητή, που έκανε τη διαπίστωση αυτή.

4. Μέσα σε πέντε (5) ημέρες από τη διεξαγωγή των εξετάσεων του μαθήματος ο εκπαιδευτικός καταθέτει στο Τμήμα τη βαθμολογία των εξετάσεων περιόδου, καθώς και τον τελικό βαθμό του μαθήματος. Μετά από σχετικό έλεγχο, το Τμήμα προβαίνει στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων και στην αρχειοθέτηση των βαθμολογιών.

5. Τα γραπτά δοκίμια φυλάσσονται με ευθύνη του εξεταστή για ένα εξάμηνο μετά την παρέλευση του οποίου διατίθενται για πολτοποίηση με απόφαση του Συμβουλίου της Σχολής. Κατά το διάστημα αυτό ο σπουδαστής μπορεί να ζητήσει από τον εξεταστή να συμβουλευτεί το γραπτό του.

6. α. Ο εξεταστής κάθε μαθήματος υποχρεούται να παραδίδει στον υπεύθυνο της Ο.Μ. της σχολής του ένα (1) αντίγραφο των θεμάτων που προορίζονται για την εξέταση των σπουδαστών.

β. Στο τέλος κάθε εξεταστικής περιόδου, γίνεται αξιολόγησης των θεμάτων που κατατέθηκαν στη σχολή από την οικεία ομάδα μαθημάτων και αποφασίζεται η κωδικοποίηση ή μη συγκεκριμένου θέματος.

γ. Για την κωδικοποίηση, αρχειοθέτηση, διατήρηση και διακίνηση των θεμάτων του προηγούμενου εδαφίου δημιουργείται σε κάθε σχολή Τ.Ε.Ι. "τράπεζα θεμάτων" κατά τμήμα και ομάδες μαθημάτων σκοπός της οποίας είναι η διευκόλυνση των εξεταστικών διαδικασιών. Ο χαρακτήρας των θεμάτων είναι εμπιστευτικός.

δ. Η "Τράπεζα θεμάτων" λειτουργεί και ως δανειστική μεταξύ των μελών του Ε.Π. και Ε.Ε.Π. της σχολής.

Άρθρο 16

Εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας

1. Κάθε σπουδαστής είναι υποχρεωμένος να εκπονήσει πτυχιακή εργασία με θέμα, που πρέπει να έχει σχέση με το γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος και τα πραγματικά θέματα παραγωγής και υπηρεσιών. Τα τακτικά μέλη του Ε.Π. και οι Επιστημονικοί Συνεργάτες που διδάσκουν στο Τμήμα προτείνουν θέματα πτυχιακής εργασίας, που ανακοινώνονται έγκαιρα στους σπουδαστές. Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας χρησιμοποιούνται, εφόσον είναι απαραίτητο, οι χώροι και ο εξοπλισμός καθώς επίσης τυχόν αναγκαία οικονομικά μέσα του ΤΕΙ. Πτυχιακή εργασία μπορεί να πραγματοποιηθεί επίσης εκτός ΤΕΙ σε οργανισμούς, ιδρύματα, υπηρεσίες κλπ. ύστερα από απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος. Τις προϋποθέσεις ανάθεσης πτυχιακών εργασιών και κάθε σχετικό θέμα καθορίζει με απόφασή της η Ομάδα Μαθημάτων.

2. Κοινό θέμα πτυχιακής εργασίας μπορεί να ανατεθεί και σε ομάδα μέχρι τριών (3) σπουδαστών με ταυτόχρονη κατανομή της εργασίας σε κάθε σπουδαστή.

3. Κάθε τακτικό μέλος του Ε.Π. του Τμήματος στο πλαίσιο απασχόλησής του υποχρεούται να αναλάβει την επίβλεψη αριθμού πτυχιακών εργασιών, που δεν μπορεί να υπερβεί τις τέσσερις (4) ανά εξάμηνο. Επιστημονικοί Συνεργάτες του Τμήματος αναλαμβάνουν επίσης την επίβλεψη πτυχιακών εργασιών μετά την κάλυψη δύο (2) εργασιών ανά εξάμηνο που υποχρεούνται να αναλαμβάνει το Ε.Π.

4. Από την Ομάδα Μαθημάτων ορίζεται για κάθε θέμα πτυχιακής εργασίας ένα τακτικό μέλος του Ε.Π ή Επιστημονικός Συνεργάτης που επιβλέπει τη πρόοδο στην επεξεργασία του θέματος, καθοδηγεί τους σπουδαστές στην αναζήτηση της καλύτερης λύσης, φροντίζει για την παροχή των αναγκαίων διευκολύνσεων σε χώρους και σε εξοπλισμό και εποπτεύει τα μέλη του Ε.Τ.Π., όπου η συμβολή τους κρίνεται αναγκαία. Επίσης, εισηγείται στον Προϊστάμενο του Τμήματος τη διάθεση των απαραίτητων χρηματικών ποσών για αναλώσιμα υλικά κλπ. Για πτυχιακές εργασίες που πραγματοποιούνται σε χώρους εκτός ΤΕΙ, ο επιβλέπων εκπαιδευτικός περιορίζεται στον επιστημονικό και τεχνικό μέρος της εργασίας. Επίβλεψη πτυχιακής εργασίας μπορεί να ανατεθεί σε μέλη Ε.Π. ή Επιστημονικούς Συνεργάτες άλλου Τμήματος ή Γενικού Τμήματος, μετά από κοινή απόφαση των Συμβουλίων των δύο Τμημάτων.

5. Η επεξεργασία της πτυχιακής εργασίας μπορεί να επεκταθεί και πέρα από τη λήξη του τελευταίου έτους σπουδών ανάλογα με την έκταση και τις απαιτήσεις του θέματος. Τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν σε αυτούς που συνέβαλαν στην εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Για να ανατεθεί σε σπουδαστή πτυχιακή εργασία, πρέπει αυτός να βρίσκεται στο τελευταίο έτους σπουδών.

6. Μετά την ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας και ύστερα από έγκριση του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, αυτή υποβάλλεται μέσω του πρωτοκόλλου στο Τμήμα. Το Συμβούλιο του Τμήματος ορίζει ημερομηνία μέσα στο χρόνο μαθημάτων, κατά την οποία γίνεται παρουσίαση της πτυχιακής εργασίας, ή αριθμού πτυχιακών εργασιών ενώπιον τριμελούς επιτροπής από μέλη του Ε.Π. του Τμήματος και Επιστημονικούς Συνεργάτες συναφούς ειδικότητας, εκ των οποίων ο ένας είναι ο εισηγητής. Την παρουσίαση αυτή μπορούν να παρακολουθήσουν μέλη του Ε.Π. και σπουδαστές.

7. Σε περίπτωση έλλειψης μελών του Ε.Π. συναφούς ειδικότητας στο ίδιο Τμήμα, η επιτροπή συμπληρώνεται από μέλη άλλου Τμήματος ή Γενικού Τμήματος, που έχουν συνάφεια με το αντικείμενο. Τα μέλη της επιτροπής παρακολουθούν την παρουσίαση της εργασίας και υποβάλλουν διευκρινιστικές και εξεταστικές ερωτήσεις, ώστε να διαμορφώσουν άποψη για την ορθότητα και την πληρότητα της λύσης που δόθηκε στο πρόβλημα και για το βαθμό συμμετοχής καθενός από τους συμμετέχοντες στην επεξεργασία του θέματος σπουδαστές. Τα μέλη της επιτροπής εξέτασης της πτυχιακής εργασίας αποφασίζουν, κατά πλειοψηφία, ύστερα από πρόταση του επιβλέποντα εκπαιδευτικού, για το βαθμό που θα δοθεί στην πτυχιακή εργασία ή σε καθένα από τους συμμετέχοντες στην ομάδα επεξεργασίας ξεχωριστά. Σε περίπτωση που η πτυχιακή εργασία δίνεται σε περισσότερους από έναν σπουδαστές, τότε η βαθμολογία τίθεται χωριστά για κάθε ένα σπουδαστή.

8. Σε περίπτωση που μία πτυχιακή εργασία κριθεί ελλιπής, αναπέμπεται για συμπληρωματική επεξεργασία οπότε επαναλαμβάνεται η διαδικασία υποβολής και παρουσίασης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου αυτού.

9. Σε περίπτωση διαφοράς αξιολόγησης πέραν των τριών (3) μονάδων θα δικαιολογείται η βαθμολογία της επιτροπής εξέτασης.

Άρθρο 17

Βαθμός Πτυχίου, Ανακήρυξη Πτυχιούχων

1. Ο βαθμός πτυχίου εξάγεται με προσέγγιση δύο (2) δεκαδικών ψηφίων και προκύπτει από τον τύπο:

$$B = \frac{\delta 1\beta 1+\delta 2\beta 2+\ldots\ldots\ldots+\delta\nu\beta\nu}{\delta 1+\delta 2+\ldots\ldots+\delta\nu}$$

όπου β1 β2. . .βν είναι οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που παρακολούθησε ο σπουδαστής και δ1 δ2. . . δν, οι αντίστοιχες διδακτικές μονάδες, που αντιστοιχούν στις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας κάθε μαθήματος. Στα μαθήματα περιλαμβάνεται και η πτυχιακή εργασία, που χαρακτηρίζεται από 10 μέχρι 15 διδακτικές μονάδες με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

2. Τελειόφοιτος του ΤΕΙ ανακηρύσσεται πτυχιούχος αφότου συμπληρώθηκαν όλες οι απαιτούμενες, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 27 του Ν.1404/1983, προϋποθέσεις και ειδικότερα από τη χρονολογία που κατατέθηκε μέσω πρωτοκόλλου του τμήματος και η τελευταία προϋπόθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Τίτλοι Σπουδαστές, Ταυτότητα, Τηρούμενα βιβλία

Άρθρο 18

Τίτλοι Σπουδών

1. Στους σπουδαστές του ΤΕΙ χορηγούνται τα ακόλουθα πιστοποιητικά και τίτλοι σπουδών:

α. Βεβαίωση σπουδαστικής κατάστασης

β. Πιστοποιητικό αποφοίτησης

γ. Πτυχίο

2. Η βεβαίωση σπουδαστικής κατάστασης αποτελεί αντίγραφο βαθμολογίας του σπουδαστή.

3. Το πιστοποιητικό αποφοίτησης επέχει θέση αντιγράφου πτυχίου.

4. Ο τύπος του πτυχίου καθορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 27 του Ν.1404/1983.

5. Ο χαρακτηρισμός βαθμού του πτυχίου των αποφοίτων του ΤΕΙ καθορίζεται ως εξής:

- Από 5-6,9 "καλώς"
- Από 7 - 8,4 "λίαν καλώς"
- Από 8,5 - 10 "άριστα"

6. Όλοι οι βαθμοί υπολογίζονται και καταχωρούνται με προσέγγιση ενός δεκάτου της ακέραιας μονάδας.

Άρθρο 19

Σπουδαστική Ταυτότητα , Εισιτήριο

Στους σπουδαστές ΤΕΙ χορηγούνται: η σπουδαστική ταυτότητα και το δελτίο ειδικού εισιτηρίου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 20

Τηρούμενα Βιβλία στο Τμήμα και τη Σχολή

1. Για την παρακολούθηση της σπουδαστικής κατάστασης του Τμήματος τηρούνται τα ακόλουθα βιβλία και πρακτικά:

α. Μητρώο Σπουδαστών

β. Μητρώο Πτυχιούχων

γ. Βιβλίο Πρακτικών Συμβουλίου του Τμήματος

δ. Βιβλίο Πρακτικών Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος

2. α. Ο τύπος και το περιεχόμενο του Μητρώου Σπουδαστών καθορίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό του ΤΕΙ.

β. Το βιβλίο των πρακτικών του Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, αποτελείται από τα επιμέρους δακτυλογραφημένα έντυπα ή πρακτικά, τα οποία στο τέλος κάθε χρόνο βιβλιοδετούνται και αρχειοθετούνται χρονολογικά.

3. Σε επίπεδο Σχολής τηρείται μόνο βιβλίο πρακτικών του Συμβουλίου, σύμφωνα με την περίπτωση β΄ της προηγούμενης παραγράφου.

4. Ανάλογα με τις τεχνικές του δυνατότητες, το ΤΕΙ μπορεί να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή για την τήρηση της σπουδαστικής κατάστασης και να χορηγεί επίσημα επικυρωμένα αντίγραφα αυτής στον ενδιαφερόμενο σπουδαστή.

Άρθρο 21

Φιλοξενούμενοι Σπουδαστές

Οι σπουδαστές, οι διακινούμενοι μεταξύ των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων της αλλοδαπής και του ΤΕΙ στα πλαίσια προγραμμάτων συνεργασίας, εγγράφονται ως φιλοξενούμενοι σπουδαστές. Οι φιλοξενούμενοι σπουδαστές έχουν τα δικαίωμα και τις υποχρεώσεις που έχουν οι σπουδαστές του Ιδρύματος, για όσο χρόνο διαρκεί η φοίτησή τους, σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα συνεργασίας. Στους σπουδαστές που ολοκληρώνουν την παρακολούθηση μαθημάτων (εργαστηριακών ή θεωρητικών) και έλαβαν μέρος επιτυχώς σε εξετάσεις χορηγείται πιστοποιητικό σπουδών με τον τίτλο του μαθήματος, το βαθμό και τις Ακαδημαϊκές Πιστωτικές Μονάδες.

Άρθρο 22

Εκπόνηση Προγράμματος σε Ιδρύματα της Αλλοδαπής

Προκειμένου περί σπουδαστών ενός τμήματος του ΤΕΙ που εκπονούν ένα μέρος του προγράμματος σπουδών σε ιδρύματα της αλλοδαπής στα πλαίσια εκπαιδευτικών προγραμμάτων συνεργασίας, ακολουθούνται οι διαδικασίες σύμφωνα με τις διμερείς συμφωνίες μεταξύ του ΤΕΙ και του Τμήματος Υποδοχής των Ιδρυμάτων που υπάρχει συνεργασία.

Άρθρο 23

Διάφορες Εξεταστικές Περίοδοι

Για την διευκόλυνση της κινητικότητας των σπουδαστών το Συμβούλιο του Τμήματος δύναται να ορίσει διαφορετικές εξεταστικές περιόδους

Άρθρο 24

Γενική Διάταξη

Θέματα και λεπτομέρειες που δεν καθορίζονται από τον παρόντα Κανονισμό, καθορίζονται από το Συμβούλιο του ΤΕΙ με σχετικές εγκυκλίους.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευτεί στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 19 Οκτωβρίου 1999

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΡ. Δ. ΑΡΣΕΝΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * TELEX 223211 ΥΡΕΤ GR * FAX 52 34 312
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: http: www.et.gr
e-mail: webmaster @ et.gr

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σολωμού 51		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΩΛΗΣΗΣ Φ.Ε.Κ.	
Πληροφορίες δημοσιευμάτων Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5225 761	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	
	5230 841	Βασ. Όλγας 227 - Τ.Κ. 54100	(031) 423 956
Πληροφορίες δημοσιευμάτων λοιπών Φ.Ε.Κ.	5225 713	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	
	5249 547	Νικήτα 6-8 Τ.Κ. 185 31	4135 228
Πώληση Φ.Ε.Κ.	5239 762	ΠΑΤΡΑ	
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 141	Κορίνθου 327 - Τ.Κ. 262 23	(061) 6381 100
Βιβλιοθήκη παλαιών Φ.Ε.Κ.	5248 188	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	
Οδηγίες για δημοσιεύματα Α.Ε. - Ε.Π.Ε.	5248 785	Διοικητήριο Τ.Κ. 450 44	(0651) 87215
Εγγραφή Συνδρομητών Φ.Ε.Κ. και		ΚΟΜΟΤΗΝΗ	
αποστολή Φ.Ε.Κ.	5248 320	Δημοκρατίας 1 Τ.Κ. 691 00	(0531) 22 858
		ΛΑΡΙΣΑ	
		Διοικητήριο Τ.Κ. 411 10	(041) 597449
		ΚΕΡΚΥΡΑ	
		Σαμαρά 13 Τ.Κ. 491 00	(0661) 89 127 / 89 120
		ΗΡΑΚΛΕΙΟ	
		Πλ. Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 711 10	(081) 396 223
		ΛΕΣΒΟΣ	
		Πλ. Κωνσταντινουπόλεως Τ.Κ. 811 00 Μυτιλήνη	(0251) 46 888 / 47 533

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ	
	- Μέχρι 8 σελίδες 200 δρχ.
	- Από 8 σελίδες και άνω προσαύξηση 100 δρχ. ανά 8σέλιδο ή μέρος αυτού

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Κ.Α.Ε. Προϋπολογισμού 2531	Κ.Α.Ε. εσόδου υπέρ ΤΑΠΕΤ 3512
Α΄ (Νόμοι, Π.Δ., Συμβάσεις κ.λπ.)	60.000 δρχ.	3.000 δρχ.
Β΄ (Υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.)	70.000 »	3.500 »
Γ΄ (Διορισμοί, απολύσεις κ.λπ. Δημ. Υπαλλήλων)	15.000 »	750 »
Δ΄ (Απαλλοτριώσεις, πολεοδομία κ.λπ.)	70.000 »	3.500 »
Αναπτυξιακών Πράξεων (Τ.Α.Π.Σ.)	30.000 »	1.500 »
Ν.Π.Δ.Δ. (Διορισμοί κ.λπ. προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ.)	15.000 »	750 »
Παράρτημα (Προκηρύξεις θέσεων ΔΕΠ κ.τλ.)	5.000 »	250 »
Δελτίο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Δ.Ε.Β.Ι.)	10.000 »	500 »
Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ.)	3.000 »	150 »
Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.	10.000 »	500 »
Ανωνύμων Εταιρειών & Ε.Π.Ε.	250.000 »	12.500 »
ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΕΚΤΟΣ Α.Ε. & Ε.Π.Ε.	250.000 »	12.500 »

* Οι συνδρομές του εσωτερικού προπληρώνονται στα Δημόσια Ταμεία που δίνουν αποδεικτικό είσπραξης (διπλότυπο) το οποίο με τη φροντίδα του ενδιαφερομένου πρέπει να στέλνεται στην Υπηρεσία του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Οι συνδρομές του εξωτερικού επιβαρύνονται, πέραν των ανωτέρω αναφερομένων ποσών, με τα ταχυδρομικά τέλη και μπορεί να στέλνονται με επιταγή και σε ανάλογο συνάλλαγμα στο Διευθυντή Διαχείρισης του Εθνικού Τυπογραφείου.
* Η πληρωμή του υπέρ ΤΑΠΕΤ ποσοστού που αντιστοιχεί σε συνδρομές, εισπράττεται από τα Δημόσια Ταμεία.
* Οι συνδρομητές του εξωτερικού μπορούν να στέλνουν το ποσό του ΤΑΠΕΤ μαζί με το ποσό της συνδρομής.
* Οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι Δήμοι, οι Κοινότητες ως και οι επιχειρήσεις αυτών πληρώνουν το μισό χρηματικό ποσό της συνδρομής και ολόκληρο το ποσό υπέρ του ΤΑΠΕΤ.
* Η συνδρομή ισχύει για ένα χρόνο, που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου. Δεν εγγράφονται συνδρομητές για μικρότερο χρονικό διάστημα.
* Η εγγραφή ή ανανέωση της συνδρομής πραγματοποιείται το αργότερο μέχρι τον Μάρτιο κάθε έτους.
* Αντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές επιταγές και χρηματικά γράμματια δεν γίνονται δεκτά.

Οι υπηρεσίες εξυπηρέτησης των πολιτών λειτουργούν καθημερινά από 08.00΄ έως 13.00΄

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ